

*Ignacio
de
Loyola*

5484

EXERCITIA
SPIRITVALIA
Ignatij de Loyola.

Collegij S. Rom. Soci. Ign. Cate. inscrip.
Cum Facultate Superiorum.

ROMAE.
In Collegio Societatis Iesu
M. D. LXXVI.

Lib. Sup.

A Nima Christi sanctifica me, corpus
Christi salua me, sanguis Christi
inebria me, aqua lateris Christi laua
me, passio Christi conforta me, ò bo-
ne Iesu exaudi me, intra tua uulnera
absconde me ne permittas me separa-
ri à te, ab hoste maligno defende me,
in hora mortis mee uoca me & iube
me uenire ad te ut cum Sanctis tuis
laudem te in secula sęculorũ. Amen.

3
PAVLVS PAPA III.

Ad Perpetuam rei
memoriam.

*P*astoralis officij cu-
ra, in vniuersum
Christi gregem no-
bis commissæ, & di-
uina gloriæ ac laudis amor fa-
cit, vt ea quæ salutem animarum,
et spiritualem earum profectum
inuât, amplectentes, vota eorum,
qui aliquid, quod fouere, & nutri-
re pietatem in Christi fidelibus
valeat, à nobis exposcunt, ad ex-
auditionis gratiam admittamus.
Cum ergo (sicut dilectus filius,
nobilis vir, Frãciscus de Borgia,

A a Dux

Dux Gandiæ, nobis nuper expo-
ni fecit) dilectus filius Ignatius
de Loyola, Præpositus Generalis
Societatis Iesu, per nos in alma
Urbe nostra erectæ, & per nos
auctoritate Apostolica confir-
mata, quædam documenta, siue
exercitia spiritualia, ex sacris
scripturis, & vitæ spiritualis ex-
perimentis elicita, composuerit,
& in ordinem, ad piè mouendos
fidelium animos, aptissimum re-
degerit, illaq; Christi fidelibus,
ad spirituales consolationem, &
profectum magnopere utilia, &
salubria esse, non solum fama, ex
plurimis locis allata, prædictus
Franciscus Dux didicerit: sed e-
tiam

3
tiam experimēto manifestò, cum
Barchinonæ, tum Valentia, tum
Gandiæ, id compertum habuerit.
Quare idem Frācisus Dux no-
bis humiliter supplicari fecit, ut
documenta, & spiritualia exerci-
tia prædicta, quò latius eorū fru-
ctus pateat, & plures Christi fi-
deles, maiori cum deuotione ad-
utendum illis, inuitentur, exami-
nari facere: & si approbatione,
& laude digna inueniremus, ap-
probare, & laudare, aliasque in-
præmissis opportunè providere,
de benignitate Apostolica, digna-
remur. Nos igitur, qui documēta
& exercitia huiusmodi exami-
nari fecimus, & quæ testimon-

nio, ac reuelatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. Sancti Clementis, præbyteri Cardinalis, Burgensis Episcopi, ac hæretica prauitatis Inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictæ Urbis nostræ in spiritualibus Vicarij generalis, nec nõ dilecti filij Egidij Foscararij, nostri Sacri palatij magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spirituales profectum fidelium valde utilia, et salubria esse, & fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, et ab ipso instituta Societas præfati, in Eccle

Ecclesia Dei vbique gètium producere non cessant, & ad maximum adiuumentum, quod, ad id, prædicta exercitia attulerunt, nõ immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nõ sira, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio, communimus: hortantes plurimum in Domino, omnes et singulos, viriusque sexus, Christi fideles vbilibet constitutos, vt tã pijs documentis, & exercitijs uti, & illis instrui deuotè velint. Nec nõ

concedentes, ut huiusmodi documenta, & spiritalia exercitia imprimi, à quocunque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, liberè & licitè valeant. Ita tamen, ut post primam editionē, sine consensu eiusdem Ignatij, vel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis, & 500. duc. pijs operibus applicandorum, poena, imprimi possint. Ac mandantes nihilominus vniuersis, & singulis locorum ordinarijs, ac personis in ecclesiastica dignitate constitutis, & cathedralium, ac metropolitandarum ecclesiarum Canonicis, & earundem ordinario-

rum Vicarijs, in spiritualibus, generalibus, & officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios cuius de Societate prædicta, vel alijs, quorum intererit in præmissis spiritualibus exercitijs, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, illos dicta concessione, & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permitten-tes eos, per quoscūque, contra præsentium tenorem, quomodolibet molestari: contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & poenas ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatio-

ne postposita, compescendo: Inuo-
cato etiam ad hoc (si opus fuerit)
auxilio brachij secularis. Non ob-
stant. fe. re. Bo. Papæ VIII. præ-
decessoris nostri de vna, & Cœci-
lij generalis de duabus dietis, dū-
modo, ultra tres, aliquis, auctori-
tate præsentium, non trahatur: et
quibusvis alijs constitutionibus,
& ordinationibus Apostolicis:
caterisque cōtrarijs quibuscūq;.
Aut si aliquibus cōmuniter, vel
diuissim, ab eadem sit sede indul-
tum, quòd interdici, suspendi, vel
excommunicari non possint, per
litteras Apostolicas, non faciētes
plenam, & expressam, ac de ver-
bo ad verbum, de indulto huius
modi

modi mentionem. Volumus autē,
quòd præsentium litterarum tran-
sumptis, manu Notarij publici
subscriptis, et sigillo alicuius Præ-
lati, seu personæ, in dignitate ec-
clesiastica constitutæ, munitis,
plena fides ubique habeatur, &
illis stetur, tam in iudicio, quàm
extra, ac si originales litteræ exhi-
berentur, & ostenderentur. Da-
tum Romæ apud sanctum Mar-
cum, sub annulo piscatoris, die
ultimo Iulij. M. D. XLVIII.
Pontificatus nostri anno quarto:
decimo.

Blo. El. Fulginensis.

Testimonia eorum, quibus censura exercitiorum est commissa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisque valde placuerunt, & in animarum salutē in primis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgenfis.

Cōcedimus, ut opus hoc, omni laude dignū, et Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia non maximū commodū præstare cuilibet studioso: Ideo obuijs etiam vlnis amplectenda sunt.

F. Egi-

F. Egidius Foscararius, Magister Sacri palatii.

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc exercitia, placentq; nobis valde: et digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, & magnifient.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitijs, & meditationibus aliquibus spiri-

spiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardescit anima mea) nullas arbitror magis opportunas ijs, quæ proculdubio ex scripturarum studijs, & longorū rerū vſu, natæ ſunt.

F. Egidius Foſcararius, Magiſter ſacri

Quidā De Societate Ieſu, deuoto lectori eiufdē Societatis. S. in Domino.

HÆc documenta, ac ſpiritua-
lia exercitia, quæ non tã à li-
bris, quàm ab vnctione ſancti Spi-
ritus, et ab interna experiētia, &
vſu tractandorum animorum edo-
ctus, noſter in Chriſto Pater M.
Ignatius de Loyola Societatis no-
ſtræ inſtitutor, et Præpoſitus Ge-
neralis (vt præmiſſum eſt) compo-
ſuit, ab idiomate Hiſpanico in la-
tinū, duobus modis ſunt verſa: al-
tera verſio, nō ſolum ſenſum ſen-
ſui, ſed pene verbū verbo: altera
(quæ viſa eſt præferēda) ſenſum

tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autē exercitia hac, ut satisfaceret quorūdam, et præcipue Illustrissimi Ducis Gaudæ, Frācis de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea, Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ iampridē, et spiritualis plurimorū omnis generis, & conditionis hominū profectus (qui per ea spiritū Domini vel hauserāt, vel mirum in modū auxerant) ubique approbauerat: cum, inquam, ante approbationē summi Pontificis, destinatis cēsuribus videnda proponerētur, utraq; trāslatio eis est oblata: & licet omnino liberæ cēsuræ eorū subijcerentur, ut adderent minuerēt, mutarent,

aret, prout in Domino videretur; tamen, ne verbo quidem mutato, utrāque versionem (quod testimonijs eorundem in archetypis exemplaribus patet) approbarūt. Quod ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim, nō ijs, qui tantūm lecturi exercitia: sed qui facturi, vel potius alijs tradituri sunt, esse hoc laboris, et operæ impensum. Cum enim ad fructū vberem capiendū parū sit legisse, nisi strenuē quis in eis se exercuerit, et magistrum in rebus spiritualibus versatum, sit nactus: constat non eo animo impressa esse, ut passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset: nec sine ma-

gno tēporis, & impēsarum dispē
 dio, tā multa exemplaria manu-
 scribere, quibus ad Societatis ip-
 sius vsum opus erat, et ut varieta-
 te, et erratis plurimis (quæ in ma-
 nuscriptis deprehēdi solēt) deui-
 tatis, indubitata fidei exēplaria
 suppetērēt, typis hoc opus excus-
 sum est: sed omnia excussa volu-
 mina, in potestātē Societatis, ad
 ipsius, ut diximus, vsū (ita ut nec
 vendi, nec excudi ullibi possint)
 sunt redacta. De his te monere,
 pie lector (si fortē minus innotue-
 rāt) cūm perspecta mihi sint præ-
 dicta omnia, officij mei esse du-
 xi. Vale in Domino. Romæ VI.
 Idus Augusti. 1548.

AN-

Annotationes quēdam
 aliquid adferentes intel-
 ligentiæ ad exercitia spiri-
 tualia, quæ sequuntur, ut
 iuuari possit tam is, qui
 ea traditurus est, quā,
 qui accepturus.

Rima est Annota-
 tio: quōd ipso nomi-
 ne spiritaliū exer-
 citiorum, intelli-
 gitur modus quilibet examinan-
 di propriam conscientiam: item
 meditandi, contemplandi, orandi
 secundum mentem, et vocem: ac
 postremo alias quasunque spiri-
 tuales operationes tractandi, ve-

B 2 dico

dicetur deinceps. Sicut. n. deambulare, iter facere, et currere, exercitia sunt corporalia: ita quoque preparare, et disponere animam ad tollendas affectiones omne male ordinatas, & ipsas sublatis, ad querendam, & inueniendam voluntatem Dei, circa vitam suam institutionem, & salutem animam, exercitia vocantur spiritualia.

Secunda est: quod ille, qui nescit, & ordinem alteri tradere meditandi, siue contemplandi, fideliter narrare debet meditatis, seu contemplationis historiis, seu percurfis obiter dumtaxat punctum illius

illius precipuis, et adiecta solum breui declaratiuncula: Vt is, qui meditaturus est, accepto veritatis historiae primum fundamento, discurrat postea, & ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, ut dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historiae, aliquanto maiorem praebeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustum delectabiliorem, & uberiolem fructum percipiat, quam si res ipsa ei ab altero diffusius narrata, et declarata esset. Non. n. abundantia scientiae, sed sensus et gustus rerum interior desiderium animae explere solet.

Tertia est: quòd, cùm in sequē-
tibus omnibus exercitijs spi-
ritualibus utamur actibus intel-
lectus, quando discurremus, volū-
tatis verò, quando afficimur, ad-
uertendum est in operatione, quæ
præcipuè est voluntatis, dum vo-
ce, aut mente cum domino Deo,
vel Sanctis eius colloquimur, ma-
iorem exigi à nobis reuerentiam,
quàm dum per vsum intellectus,
circa intelligentiam potius mo-
ramur.

Quarta est: quòd licet exer-
citijs sequentibus, assignen-
tur quatuor hebdomadæ, totidem
exercitiorum partibus, singulæ
singulis respondentes: videlicet,

vt

vt in prima hebdomada fiat con-
sideratio de peccatis: in secūda de
Domini nostri Iesu Christi vita,
vsque ad ingressum eius in Hie-
rusalē die dominica palmarum:
in tertia de passione eiusdem: in
quarta de resurrectione, & ascē-
sione: adiectis tribus orandi mo-
dis: non tamen ita accipiēda sunt
dicta hebdomadæ, vt necesse sit
vnamquamque continere septem
vel octo dies. Cum enim contin-
gat alios alijs tardiores, vel prò-
ptiores esse ad consequendum id,
quod quærunt: putà in prima heb-
domada cōtritionem: dolorē, et la-
chrymas de peccatis suis: aliquos
etiam plus aut minus agitari pro

B 4 barique

Baricq; varijs spiritibus: expedis
nonnunquam succidi hebdoma-
dam quamcunque, vel extendi,
iuxta materiae subiectae rationē.
Solet tamen totum exercitiorum
tempus triginta dierum, aut cir-
citer, spatio concludi.

Quinta est: quod mirum in
modum iuuatur, qui su-
scipit exercitia, si magno animo
atque liberali accedens, totū stu-
dium, et arbitrium suum offerat
suo Creatori, ut de se, suisque o-
mnibus id statuatur, in quo ipsi po-
tissimū seruire possit, iuxta eius-
dem beneplacitum.

Sexta est: quod tradens exer-
citia, si animaduertat ei, quod
rec

recipit, nullas incidere spirituales
animi commotiones, ut sunt con-
solationes, vel tristitia: neque di-
uersorum spirituum agitationes. sedu-
lo debet percontari: an ipsa exer-
citia praescriptis agat temporibus,
& quibus modis: An etiā obser-
uet diligēter cunctas additiones:
& de singulis ratio postuletur.
Porro de consolationibus, & deso-
lationibus infra tractabitur. pag.
238. De additionibus vero p. 84.

Septima est quod is, qui alterū
exercendum curat, si eum vi-
deat desolatione affici, se tenta-
tione, cauere debet, ne se durum,
vel austerum ipsi exhibeat, sed
misericordius, ac suauem praestet.

cōfirmato eius animo ad agendū
strenue in posterum, detectisque
inimici nostri versutis, eum ad
consolationem studeat disponere,
tanquā breui subsecuturam.

Octava est: quod circa conso-
lationes, & desolationes su-
mentis exercitia, & circa astu-
tias inimici, poterunt vsui esse re-
gulae, quae in prioribus duabus
hebdomadis habentur, de va-
rijs spiritibus internoscendis.

Nona est: quod quando exer-
cendus est quispiam spiri-
tualium rerum inexpertus, unde
contingat eum, in prima hebdo-
mada crassius quibusdā, apertisq;
tenta

tentationibus vexari, ostensis iā
inde prosequendi obsequij diuini
certis impedimentis, cuiusmodi
sunt molestia, anxietas, pudor,
timor, habita honoris mundani
ratione, tunc illi, qui eum exerce-
ri docet, supersedendum est vsu
regularum, quae ad secundā heb-
domadam pertinent, de discretio-
ne spirituum, & ijs vtendum so-
lis, quae in prima dantur. Quia
quantum alter ex his accepturus
est commodi, tantundem ex illis
dispendij referret ob subtilitatē
rei, & sublimitatem, quae est su-
pra eius captum.

Decima est: quod qui exerce-
tur, si tētationibus iactetur,
boni

boni speciem præ se ferētibus, tūc
muriendus est per dictas regulas
hebdomadæ secundæ. Humani e-
nim generis inimicus, per boni
specie, eos ut plurimum oppugnat;
qui antea in via vitæ, quam illu-
minatiuam appellant, respondēte
exercitijs secundæ hebdomadæ,
fuerint potius versati, quam in al-
tera, quæ purgatiua dici solet, at-
que per exercitia primæ hebdo-
madæ comprehenditur.

VNdecima est: quod exercen-
ti se in prima hebdomada,
expedit nescire, quid in secunda
sit acturus: sed ad consequendum
illud, quod tunc querit, acriter la-
borare, perinde ac si nihil boni po-
stea

stea esset reperturus.

DVodecima est: quod admo-
nendus est is, qui exercita-
tur, ut cum in quotidiano quoli-
bet exercitio, ex quinq; infra de-
scribēdis, expēdi debeat vnus ho-
ræ tēpus, curet semper animi quie-
tem in hoc reperire, quod plus tē-
poris potius, quam minus insum-
psisse, sibi conscius sit. Frequens
est enim Dæmoni hoc agere, ut
præfixā meditationi uel orationi
temporis spatium decurtetur.

DECIMATERTIA est: quod, cum
facile sit ac leue, affluente
consolatione, integrā contēplatio-
nis horam traducere: difficilli-
mū ē contra, incidere de solatione:

Idcirco

Idcirco aduersus tentationem, ac desolationem semper pugnandum est, producto, ultra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia: Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiã expugnare.

DECIMA quarta est: quòd si vacans exercitijs cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo vel voto, inconsulte ac præcipitanter facto, se obstringat: Idque tanto fuerit diligentius præuertendum, quanto ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iuste mouere possit ad ingressum

gressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quãuis præterea maioris meriti sit opus ex voto, quàm sine voto factum plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriæ personarum: Item attentè est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

DECIMA quinta est, quòd tradens exercitia non debet aliter impellere, ad paupertatem & promissionem eius, magis quàm ad oppositum: neque ad hoc potius, quàm ad illud institutum vitæ, quia

quia licet extra exercitia licitum sit, & pro merito ducendum, si quis calibatum, religionem, & aliam quamcūque Evangelicam perfectionem amplecti suadeat ijs omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longè tamen conuenientius, meliusque est, inter exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potiùs voluntatè querere, atque præstolari, donec ipse Creator, ac Dominus noster anima sibi deuota sese communicet, eamque amplexans, ad sui amorem, laudem & seruitium disponat, prout maximè scit esse commodū. Quapropter distanti exercitia

citia statim est in quodā aequilibrio, sinendūq; , ut citra mediū, Creator ipse cū creatura, & hac vicissim cum illo rem transigat.

Decima sexta est: quod, ut Creator ipse, Dominusque noster in creatura sua cernius operetur, si accidat animam ad aliquid minus rectum affici, atque inclinari, summopere ac totis viribus nitendum est in contrarium: ut puta, si ad officium vel beneficium adipiscendum adspiret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarum salutis causa, sed communitatis suæ, negotiorumq; temporalium duntaxat: tunc affectus ad oppositū impelli debet, per as-

C duas

duas orationes, & alia exercitia pia, in quibus à clemētia Dei op-positum petatur: videlicet hūc ut ille animum offerat ipsi Deo se ta-le officium vel beneficiū, aut aliud quiduis, iā non appetere, nisi prio-rem affectum adeo mutauerit, ut nihil iam omnino desideret, vel possideat alia ex causa, quā di-uum cultus, & honoris.

Decima septima perutilis est, quòd, scilicet tradens exer-citia inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata: superest, ut certior fa-ctus fideliter de cogitationibus à vario spiritu immissis, & ad ma-ius, aut minus bonum trahētibas, spiri-

spiritualia nonnulla exercitia illi præscribat præsenti animæ neces-sitati opportuna.

Decima octaua est: quòd iux-ta eius, qui exercetur, habi-tudinem, putà pro ætate, doctri-na, vel ingenio, accommodari de-bent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponan-tur, quæ ferre non possit citra in-commodum, nedum ad profectū suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese dispo-nerē, impartendum id demum est, quòd eum potissimum iuuare pos-sit. Propterea ei, qui se instrui du-taxat postulat & ad gradum ali-quē perducī, in quo animus suus

conquiescat. tradi potest particu-
lare primum examē infra positū.
pa. 45. deinde generale. pa. 50. si-
mulq; modus orādi mane per ho-
ra dimidiū, ex præceptorū Dei, et
peccatorū mortalium cōsideratio-
ne, de qua pag. 185. Suadendū e-
tiam fuerit, vi octauo quoque die
peccata sua confiteatur. & quin-
decim dierum interuallo, vel octo
potius, si affectus impellat, su-
mat eucharistiæ Sacramentum.
Ista exercitationis ratio proprie
competit rudioribus, seu illitera-
tis: quibus insuper exponenda e-
runt singula præcepta Dei, atque
Ecclesiæ, mortalia peccata, cum
quinque sensibus. & operibus mi-
seri-

sericordiæ. Itidem si is, qui tradit
exercitia, alterum viderit debilis
esse natura, ac parum capacis, vn-
de modicus prouentus, et fructus
sperari queat, satius fuerit aliqua
ex dictis leuioribus exercitijs ipsi
præscribere, vsque ad confessio-
nem peccatorum: postea nonnul-
la conscientiæ examina, & me-
thodum confessionis frequentio-
ris dare, quibus iam paratum sibi
anima profectum seu lucrum tue-
ri possit. Non erit autem progres-
suum ad electionum dictami-
na, aliorum ve, quàm primæ heb-
domadæ exercitiorum: quoties
præsertim alijs adsunt maiori cum
fructu exercitandi: nec omnia o-
C 3 nibus

nibus prestare, temporis permittit angustia.

Decima nona est, quod homini negotijs publicis, vel alijs conuenientibus districto, siue ingenio, siue literis præditus sit, suppetente ipsi hora una & dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla exercitia, exponendum primò erit, quem in finem homo creatus sit: deinde per horâ dimidiâ examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi, sumendique sancti sacramenti, tradi ei possunt: præscribendo etiam, ut mane, per triduum, spatio unius horæ, meditatione agat de primo, secundo, ac tertio peccato, ut

to, ut docetur, pag. 63. Postea per alios tres dies eadem hora de processu peccatorum ut pag. 72. Per alios totidem de poenis, quæ peccatis respondent. pag. 80.

Dictandæ quoque illi erunt intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illæ, quæ habentur, pag. 84.

Observabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Iesu Christi, quæ infra in ipsis met exercitijs late explicatur.

Vigesima est, quod ei, qui à negotijs liberior est, & fructum cõsequi spiritualem optat, quàm possit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem

quo procedunt, ordine (& quidē
scribi rerum capita ne excidant
& memoria expediat) In quibus
(secundum successum cōmuniore)
tanto maiorem faciet progressum
spiritualis vitæ, quanto magis ab
amicis, notisque omnibus, & ab
omni rerum humanarum sollicitu-
dine sese abduxerit: vt si ab edi-
bus pristinis migret in domū, cel-
lamue aliquā secretiore, vnde ipse
liberū securūq; sit egredi ad ma-
tutinum, sacrum Missæ, vel ad ve-
sperarum officium cum libuerit,
audiendum, absque familiaris cu-
iusquam interpellatione. Ex qua
quidem loci secessione inter alias
multas cōmoditates hæc tres præci-
pue

pue consurgunt. Prima, quod se-
clusis amicis, et familiaribus, ne-
gotijsq; minus recte ordinatis ad
Dei cultū, gratiā apud Deum nō
mediocrē meretur. Secunda, quod
per huiusmodi secessum intelle-
ctu minus quā antea distracto
in diuersas partes, sed collecta reda-
ctaquo omni cogitatione ad rem
vnā, scilicet ab obsequiū Deo
Creatori suo, & salutē animæ suæ
consulendum, multo liberius ac ex-
peditius utitur naturæ viribus in
querendo eo, quod desiderat tan-
topere. Tertia, quod quāto se ma-
gis reperit anima segregatā, ac
solitariā, tanto aptiorē seipsam
reddat ad querendū, attingendūq;
C 5 Crea

Creatorem, & Dominum suum :
ad quē insuper, quo propius acce-
dit, eo melius ad suscipienda boni-
tatis diuinæ dona disponitur.

Exercitia Quædam spiri-
tualia, per quæ homo diri-
gitur, vt vincere seipsum
possit, & vitæ suę rationē,
determinationē à noxijs
affectib. libera, instituere.

In primis, vt per hu-
iusmodi exercitia, tā
qui ea tradit, quā
qui accipit, iuuari
queat, supponendum est. Christia-
num unumquemque pium, debe-
re promptiore animo sententiam
seu

seu propositionē obscurā alterius,
in bonam trahere partē, quā dā-
nare. Si vero nulla eā ratione tu-
tari possit, exquirat dicentis mē-
tem & si minus recte sentiat, vel
intelligat, corripiat benigne: hoc
nisi sufficit, vias omnes opportu-
nas tentet, quibus illū sanū intelle-
ctū, ac securum reddat ab errore.

Principium, Siue fun-
damentum.

Creatus est homo ad hunc fi-
nem, vt Dominum Deum
suum laudet, ac reuereatur, ei que
seruiens tandem saluus fiat. Re-
liqua verò supra terram sita,
creata sunt hominis ipsius cau-
sa,

sa, ut cum ad finem creationis sue
prosequendum iuuent: unde se-
quitur utendum illis, vel absti-
nendum eatenus esse, quatenus ad
prosecutionem finis vel conferunt,
vel obsunt. Quapropter debemus
absque differentia nos habere cir-
ca res creatas omnes (prout liber-
tati arbitrij nostri subiectæ sunt,
& non prohibitæ) Ita, ut (quod
in nobis est) non queramus sani-
tatem magis, quam aegritudi-
nem: neque diuitias paupertati,
honorem contemptui, vitam lon-
gam breui præferamus. Sed con-
sentaneum est, ex omnibus ea de-
mum, quæ ad finem ducunt, elige-
re ac desiderare.

Exa-

Examen Particulare, &
quotidianum, tria tempo-
ra complectens, ad disposi-
tionē sui, ac duplicem di-
scussionem accommoda.

Primū tempus est matu-
tinum, quo debet ho-
mo, statim dū a som-
no surgit, proponere
diligentem sui custodiā circa pecca-
ta aut vitium aliquod particula-
re, a quo emendari cupit. Secundū
est pomeridianum, in quo petenda
est a Deo gratia: ut reminisci pos-
sit ille, quoties in peccatum seu de-
lictum istud particulare incide-
rit, & in posterum cauere: deinde
prio-

priorem faciat discussionem, exi-
gens ab anima sua rationē de pec-
cato, seu vitio iam dicto, et singu-
las diei partes præteritas percur-
rens ab ea hora qua surrexit, vsq;
ad præsentem, quoties illud com-
miserit: et puncta totidem signet
in priore linea figuræ subscriptæ:
quibus peractis denuo proponat
per spatium diei reliquum diligē-
tius sese cohibere. Tertium erit
vespertinū tēpus in quo, post coe-
næ horā, facienda est discussio se-
cunda, percursis itidē horis singu-
lis, ab examine priore vsque ad
præsens lapsis, et eodē modo reme-
moratis enumeratisque vicibus,
quibus deliquerit, parem eis pun-
ctorum

etorum numerum signabit in po-
steriore linea figuræ, sequenti si-
milis, ad hoc præparatæ.

Additiones quatuor utiles ad faci-
liorem, & celeriore peccati, seu vi-
tij cuiusvis extirpationem.

Rima est, ut quoties
id peccati seu delicti
genus homo commi-
serit, manu pectori
admota, doleat de lapsu: quod fie-
ri potest etiam adstantibus alijs,
nec aduertentibus.

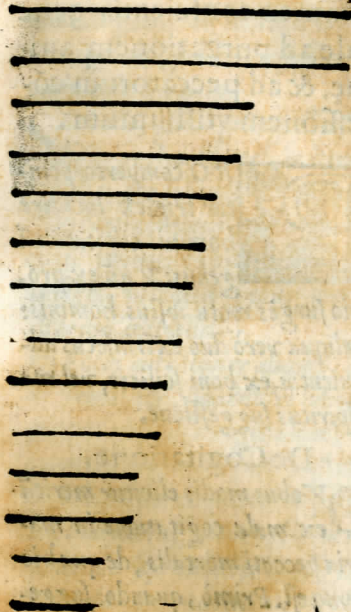
Secunda est, ut sub noctem nu-
meratis, comparatisque inuicē
punctis linearū, quarū prior prio-
ri examini, posterior posteriori
assignatur, attendat, an à priore
examine vsque ad secundū aliqua
suc-

successerit emendatio.

Tertia est: ut conferat diei secunda, atque precedētis examina inuicem, considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

Quartā: ut collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, facta vel omisse emendationis rationē habeat.

Item notandum est ex sequentibus figuris primam ceteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicæ: Secundam vero diei Lunæ paulo breuiorem: et ita deinceps: cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

D Exo

Examen conscientie generale ad purgationem anime, & ad peccatorum confessionem vtilissimum.

PRO comperto ponitur triplex incidere homini cogitationum genus: Vñ ex proprio surgens motu ipsius hominis: Reliqua verò duo extrinsecus aduenientia, ex boni scilicet, vel mali spiritus suggestione.

De Cogitatione.

DVobis modis elicitur meritum. Ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic sermo est. Primo, quando suggeritur.

ritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.

SECUNDO, quando praua istiusmodi suggestioni semel, ac iterum repulsa, & subinde nihilominus reuertenti continue resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriae genus merito alterum antecellit.

PEC CAT autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur vel in ea retundenda sese exhibet negligenter. Mortale vero peccatum, per cogi-

D 2 tatio

rationē duobus modis admittitur.

Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacūq; ratione, assensus.

Secundo quando peccatū illud opere completur: idq; grauius est priore, ex tribus causis: videlicet, ob maiorem temporis decursum: ob actum intensiorem: & ob plurimum denique offendiculū, siue detrimentum.

De Loquela.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per Creatorem, neq; per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate,

sitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatiōe, sed eius tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non leuis.

Reuerentiam dicimus, quādo assumens diuinū nomen adhibet considerationē, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur. Sciendū est autē, licet iuramentum temere, seu vane factū per Creatorem, sit grauius peccatum, quā per creaturam: difficilius tamen esse, per hāc, quā per illum licite iurare, seruatis debitis circumstantijs, quas diximus.

Primo, quia in mentione creaturæ, facienda per iuramentū, non ita excitamur, aut reddimur attenti, ut ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quam ipsius Dei Creatoris: Quamobrem inuare per creaturas, perfectis magis cōceditur, quam crassioribus, siue idiotis: quādoquidē perfecti ex contemplationis usu assiduo, & illustratione intellectus, cōsiderant propius, atq; deprehēdūt Deum secundum essentiā, præsentiā,

tiam, et potentiam suam creaturæ cuiuslibet inesse: unde ad præstādā illi debitā in iuramento reuerentiā paratiores sunt alijs, qui eo perfectionis non dum prouecti sunt.

Tertio, quia creaturis ad cōfirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculū esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Vitandū est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcumq; nec loquenti, nec alteri prodest: nec eo etiā animo profertur, ut adferat utilitatem. E cōuerso vero minime otiosū cēsendum est verbum illud, quodcū-

que ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiâ temporalis commodum pertinet: aut certe ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiâ si quis de negotijs loquatur, ab instituto suo alienis: ut religiosus de bellis, vel mercimonijs. Cæterum ex sermone quidē, ad finē bonum ordinato, meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum. Sūt oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nā detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum.

Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum nō sit, cū mala

mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale iidē peccatum committitur, veniali autem, veniale solum. Adhæc quæcunque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul commonstramus. Veruntamen ubi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bisariam.

Primo, quando publicum est, ut meretricium, vel damnatum in iudicio, vel pernitiosum, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuersionem, ille releuari

D 5 pec-

peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur. Possent inter oris peccata, irrisiones contumeliæ, & alia id genus ascribi: quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De Opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis, & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid sit operis, aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, et pro

pro diuersa peccantium habitu-
dine. Porro, reduci ad iussa duci-
mus superiorum, diplomata, seu
indulta Pontificum, pro infide-
lium expugnatione, vel Christia-
norum pace, concedi atque pro-
mulgari solita: per quæ ad con-
fessionem peccatorum, & Eucha-
ristiæ sanctæ sumptionem, Christi
fideles inuitantur. Peccat siquidē
non leuiter, quicumque tā pias Re-
ctorum Ecclesiæ cohortationes,
sanctionesque aspernari audet, ac
transgredi.

Exa-

Examinis Generalis mo-
dus, particulas, seu puncta
quinque complectentis.

Primum punctum est: Do-
mino nostro Deo, pro
beneficijs acceptis,
gratias agendas esse.

Secundum, quod debemus pro
cognitione, & expulsiōe pec-
torum gratiam flagitare.

Tertium, de admissis presenti
die peccatis, rationem ab anima
nostra exigere, per horas singu-
las, ex quo surreximus, vestigan-
do. Et primo quidē circa cogita-
tionem deinde circa loquelā, atq;
operationem, eodem ordine, quo, in
pari

particulari examine, traditū est.
Quartum, poscere veniam de de-
lictis.

Quintum, proponere cū Dei gra-
tia emendationem: & orationem
dominicam, post dicta omnia, re-
citare. Pater noster.

Confessionis Generalis, &
communione vsus.

EX Confessione generali ultro
facta, inter alia pleraq; per-
cipiuntur tria hæc emolumenta.

Primum: quod, tametsi, qui an-
nis singulis saltem confitetur se-
mel, ad generalem huiusmodi cō-
fessionem, minime obligetur: eam
tamen facienti ipsi multo plus

com-

commodi, & meriti accedit: ob
dolorem scilicet de peccatis, &
malitia uitæ præteritæ, quem ita
sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspecta
per spiritualem exercitationem,
lōge quàm antea manifestius na-
tura, et malitia peccatorum, tātō
amplius commodum, ac meritum
percepturus est.

Tertium, quia consentaneū est,
hominem sic ritè confessum, atq;
dispositum, multo melius se habe-
re ad Eucharistiæ sūptionē: quæ
maximè confert, & ad fugam
peccati & ad gratiæ receptæ con-
seruationem, & augmentū. Por-
ro generalis ista confessio, post
heβδο-

hebdomadæ primæ exercitia po-
tissimum erit opportuna.

Primum Exerctium, medi-
tandi secundum tres ani-
mę potētias, circa peccatū
triplex. Et continet oratio-
nem preparatoriam, duo
præludia, & pūcta tria præ-
cipua, cū vno colloquio.

Ratio preparatoria
est, qua petimus à
Domino gratiā: vt
vires atque operatio-
nes nostræ omnes, sincere ad eius
gloriam, & cultum tendant.

Primum præludium est, ratio
quædam componendi loci: pro
qua-

qua notandum est, quòd in quavis meditatione, siue contemplatione, de re corporea, ut puta de Christo, effingendus erit nobis, secundum visionem quandam imaginariam locus corporeus, id quod cōtemplamur, repræsentās: ueluti tēplum aut mōs in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariam virginem, & cætera quæ spectāt ad contemplationis nostræ argumentum: sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum, nunc oblata: poterit loci constructio talis esse, ut si per imaginationem cernamus animam nostram, in corpore isto corruptibili, uelut in carcere

con-

constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseria Valle, inter animalia bruta, exulantem.

Secundum erit præludium, ut à Domino id posulem, quod exopto, iuxta propositæ cōtemplationis argumentum: nimirum, si de Christi resurrectione fuerit meditandū, petenda erit lætitia, quæ gaudenti Christo, congaudeā: sin de passionis lachrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In præsentem ergo meditatione, pudorem confessionēq; mei ipsius, debeo exposcere, attendens quā multi homines ob peccatum mortale, vel unicum, damnati fuerint: & quòd

Ego

ego toties peccando sim damnationem commeritus.

NOtandū ad hæc, quod omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo, præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

Primum punctū erit: ut exercetur memoria mea, circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commissum, adhibito statim discursu intellectus, atq; voluntatis motu, instigante me ad voluenda, et intelligēda ea, per quæ erubescam, & confundar totus, facta vnus tantum pecca-

peccati angelorum, cum tot meis comparatione; Vnde colligere liceat, cum illi ob vnicum crimen, addicti sint inferno, quam sæpe ipse, supplicium idem meruerim. In memoriā itaq; dicimus trahendum esse, quo pacto angeli creati primum in statu gratiæ sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem,) non volentes per arbitrij libertatē, Creatori suo reuerentiam, & obsequium præstare, at contra eum ipsum insolescentes, conuersi fuerint ex gratia, in malitiam, & de cælo ad infernum præcipitati. Consequenter discurrendum erit per officiū intellectus circa hæc

pensiculatorius, nec non concitator
dis simul voluntatis affectioni
bus, acrius insistendum.

Secundum est punctum, easdem
potentias tres, circa peccatum
primorum parentum (quod secun
dum appellabimus) exercere: tra
ctando memoria, quam diuturnam,
ob illud, poenitentiam egerunt:
quanta humanum genus, corru
ptio inuasit: quot hominum mil
lia ad inferos deturbati sunt. Mo
morandum est videlicet, quomo
do. Adam in Damasceno capto,
de limo terrae factus, positusque
in terrestri Paradiso, et Eva for
mata ex una costarum eius, cum
de fructu arboris scientiae boni, et
mali,

mali, prohibiti essent comedere.
& nihilominus comediissent: post
peccatum subito, ex Paradiso eie
cti sint: vestibus pelliceis indu
ti, & originali iustitia privati,
reliquum vitae suae tempus, in labori
bus, ac aerumnis maximis, poeni
tendo traxerint. Super his etiam, ra
tiocinio intellectus, & affectibus
reclutatis, utendum erit, sicut prius.

Tertium est, ut exerceamur
pari modo, circa peccatum
mortale, & particulare quodli
bet (ipsum nos tertium peccatum
dicemus, ut à duobus supra positis
distingnatur) considerando quod
peccato tali, vel semel duntaxat
comisso, forte detrusi sint multi

ad infernū: quodq; præterea pro
pe innumeri, ob delicta meis pau
ciora atq; leuiora forte crucietur
æternis poenis. Vnde memoria ver
sandū erit, quāta sit peccati gra
uitas, et malitia, Deum omnium
Conditorem atq; Dominum offen
dentis. Ratiocinandū quoque est,
supplicium æternū peccato iuste
irrogari, vt pote, aduersus infini
tam bonitatem Dei perpetrato.
Postremo suscitandi sūt affectus,
sicut iam dictum est.

Colloquium fiet, imaginando
Iesum Christum coram me
adesse, in cruce fixum. Itaq; ex
quiram mecum rationem, qua
Creator ipse infinitus, fieri crea
tura,

tura, & ab æterna vita, ad tēpo
rariā mortē venire, pro peccatis
meis dignatus sit: arguā insuper
meipsum, percōtans, quid hacten
us dignum memoratu, egerim
pro Christo? quid agā tādē, aut
agere debeam? Et in eum intue
sic cruci affixum, ea proloquar,
quæ suggeret mens, & affectus.
Porro Colloquy proprium illud
est, vt fiat sicut amici sermo, ad
amicum, vel serui, ad dominum:
nunc gratiæ aliquid petendo: nūc
culpam aliquam meam incusan
do: interdum propria qualibet cō
municando, ac petendo consilium
super illis, siue auxilium. Vltimo
dicatur Pater noster.

Secundū Exercitiū, est me-
ditatio de peccatis, cōple-
ctens vltra orationē prepa-
ratoriam, & duo preludia,
quinque articulos, seu pū-
cta, cum colloquio ad finē.

Reparatoria oratio
eadem quæ supra.

Prius præludium
eandē exigit cōstru-
ctionē loci, vt in præcedenti medi-
tatione. Posterius vero fiet,
poscendo id, quod hic querimus,
dolorem scilicet intensum, de pec-
catis, atque abundantem fletum.

Punctum primū, sit processus
quidā, per quē, peccata totius
vitæ,

vitæ, in memoriam reuocantur,
percurſis gradatim, disciſſisque
annis, & spatijs temporum singu-
lis: Qua in re, tripl. ci iuuamur cō-
pendio, cōsideratis videlicet locis
habitationis nostræ, conuersatio-
num modis & officiorum, seu ne-
gotiorum, quibus functi sumus,
generibus diuersis.

Secundum est, peccata ipsa per-
spicere, quanta sit fœditas, &
nequitia singulorum, ex natura
sua, si vel prohibita non essent.

Tertium est, considerare me ip-
sum, quis nā, aut qualis sim,
additis exēplis quæ me in maiore
mei contemptum trahāt. vt si me
cum reputem, quātulus sim ad ho-

E s minum,

minū omniū cœtum comparatus:

Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatissq; omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatū, præ ipso Deo Creatore: Iam quid hominū ego vnus esse possum? deum inspiciam corruptionē mei totius, prauitatem animæ, atque corporis foeditatē: ac me, tãquam vlcus, siue apostema esse ducā, ex quo tanta sanies peccatorum, tãtaque vitiorum lues defluxerit.

Quartum est: cogitare quid sit Deus, quē ita offēdis collectis, comparatisque perfectionibus, attributis Deo, vt pro prijs,

prijs, cum oppositis meis vitijs, atque defectibus: summam scilicet, eius potentiam, sapientiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate, conferendo.

Quintum: In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tandiu, & hucusque viuū seruauerint: quomodo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiā iuuerint suffragijs: quomodo pro

do pro me intercesserint Sancti.
quomodo Cælum, Sol, Luna, &
alia Sydera, Elementa, cunctaq;
animantium genera, & Terræ
germina, debite vindictæ loco,
mihi seruiert. ut quo deniq; mo
do non absorbuerit me, dehiscens
tellus, et mille infernos referans,
in quibus perpetuas pœnas datu
rus essem.

Terminanda demum erit hæc
meditatio, per colloquiũ, ex
tollendo infinitam Dei misericor
diam et gratias pro viribus agen
do, quod vitam ad hunc vsque diẽ
prorogauerit, unde proposita in
futurum, mei emendatione, reci
tabo semel Pater noster.

T E R.

Tertium Exercitium non
erit aliud, quàm repetitio
primi, & secundi, vnà cū
tribus colloquijs.

Post preparatoriam
orationem, & du
plex præludiũ, repe
tenda erunt præce
dentia duo exercitia, notatis pun
ctis, seu locis, in quibus maiorem
senserimus consolationem, deso
lationem, aut aliam quãcunq; spi
ritualem affectionem: ac in illis
diutius diligentiusque immoran
dum erit, deinde occurrente nobis
spirituali motu, ad colloquia quæ
sequuntur tria veniemus.

Collo

Colloquiū primum fit, ad Do-
minā nostrā Christi Matrē,
flagitādo intercessionē eius apud
Filiū, et gratiæ impetrationē no-
bis tripliciter necessariā. Primò,
vt internam criminū nostrorū co-
gnitionē, ac detestationē sentia-
mus. Secundo, vt operū nostrorū
agnoscentes, abhorrentesq; ordinē
peruersum, correcto eo, nosmet
ipsos secundum Deum recte ordi-
nemus. Tertio, vt perspecta, &
damnata mūdi prauitate, à rebus
mūdānis, ac vanis nos recipiamus.
His expletis semel recitetur Ave
Maria.

Secundum colloquium fiat simi-
liter ad Christū Dominum, et
Media

*Mediatorem nostrū: vt illa eadē
nobis impetret ab æterno Patre.
Subdetur in fine oratio, quæ inci-
pit: Anima Christi.*

Tertiū eodem processu, facien-
dum est ad Deum Patrem,
vt triplicem illam gratiam nobis
largiatur, & in fine semel recita-
dum Pater noster &c.

Quartum exercitiū cō-
ficitur ex tertij repetitio-
ne.

Ponitur repetitio eiusmodi, ve-
luti quædam eorū ruminatio,
quæ meditatus sum in exercitijs
prioribus: vt ea continue reminis-
cendo, discurrat facilius intellex-
tus,

ctus, sine diuagatione. Adijcienda
quoq; erūt, tria eadem colloquia.

Quintum Exercitium est
contemplatio de inferno,
continetque vltra oratio-
nem preparatoriam, &
duo præludia, pūcta quin-
que, & vnum colloquium.

Ratio preparatoria
nō differt à superio-
re.

Prius præludiū, hic
habet compositionē loci, subiecta
oculis maginationis, inferni lōgi-
tudine, latitudine, ac profunditate.
Posterius vero, cōsistit in poscen-
da intima poenarū, quas damnati

luunt.

luunt, apprehensione, vt si quādo
me caperit diuini amoris obliuio,
saltem, à peccatis, supplicij timor
coerceat.

Punctum primum est, spectare.
per imaginationem, vasta in-
ferorum incēdia, et animas ignis
quibusdam corporibus, velut er-
gastulis inclusas.

Secundum, audire imaginarie
Splanctus, eiulatus, vocifera-
tiones, atq; blasphemias in Chri-
stum, & Sanctos eius, illinc e-
rumpentes.

Tertium: imaginario etiā ol-
factu fumum, sulfur, et sen-
tina cuiusdā, seu fecis, atq; putre-
dinis graueolentiam perferire.

F

Quar

Quartū: gustare similiter
res amarissimas vt lachry
mas, rācorē, cōscientiāq; vermē.

Quintum: tangere quodāmo
do ignes illos, quorū ta
ctu animæ ipsæ āburuntur.

Colloquēdo interim cū Chri
sto, in memoriā adducendæ
erūt illorū animæ, qui ad inferni
pœnas dānati sunt, vel quia crede
re noluerunt aduentū Christi, vel
licet crederent, nō tamen cōfor
mem præceptis eius vitam exege
runt: idq; vel ante aduentū Chri
sti, vel eodem tempore, quo vixit
Christus in hoc mūdo, vel post il
lud deinceps: Gratia postremo a
gēda sunt eidē Christo quān
ximæ,

ximæ, quod in tale quodpiam exi
tium, non permiserit me corrue
re, sed potius ad hunc vsque diem
summa pietate, & misericordia
me persecutus sit. Finis impone
tur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei qui tradit exerci
tia, expedire ad profectum, eorū
qui exercentur, alias meditatio
nes his adycere, vt de morte, ac
alijs peccati pœnis, de iudicio etc.
non se putet prohiberi, licet hic
non ascribantur.

Exercitiorum vero tempus ita
distribueudum est, vt primū eorū
fiat in media nocte, secundū ma
ne, simul ac surrexerimus, tertiū
ante, vel post Missæ sacræ, non diu

sumpto cibo. Quartū, circiter hora vesp̄erariū. Quintū, hora ante cenā. Quæ temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis, cōmunis est: variari tamen potest, atq; augeri vel minui, prout vnicuiq; ad peragenda dicta quinq; exercitia, ætas, animi, corporisq; dispositio, siue natura ipsius complexio subseruit.

Additiones ad exercitia melius agenda, & ad ea quæ optantur, inueniēda, perutiles.

Prima est: ut ego, post cubitū, ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel angelica salutatio, cogitem de ha-

ra

ra, qua surgendum mihi erit, & de exercitio faciendo.

Secūda: ut ex perge factus, statim exclusis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo medicæ novæ exercitio, cōtēplaturus sum: Vtque, maioris verecūdiæ, et cōfusionis gratia, exemplum mihi huiusmodi proponam: Quomodo miles aliquis staret coram rege suo & cœtis aulico erubescens, anxius & confusus, qui in regem ipsum acceptis ab eo prius beneficijs, donisq; plurimis, ac magnis, graviter deliquisse conuictus esset. In secūdo itidem exercitio, reputans quātum peccauerim, singū

F 3 me

me catenis vinculum esse, ac pro-
prius sistendum coram summo iu-
dice, sicut mortis reus quispiam,
ferreis ligatus cōpedibus, duci ad
tribunal solet. His igitur, vel
alijs, pro meditandarum rerum
genere, cogitationibus imbutus,
vestitu meo me induam.

Tertia: ut à loco futura medi-
tationis, uno, vel gemino ad
huc passu distans, per tantillum
tēpus, quo percurri oratio Domi-
nica posset, animo sursum elevato,
considerem Dominum meum Je-
sum, ut præsentem, & spectan-
tem, quidnam acturus sum: cui
reuerentiam cum humili gestu
exhibere debeam.

Quarta

Quarta est: ut ipsam aggre-
diar contemplationē, nunc
prostratus humi, et pronus, aut su-
pinus iacens, nunc sedēs, aut stās:
& eo me cōponens modo, quo spe-
rem facilius id consequi, quod o-
pto. Vbi adueri hæc duo debent:
Primum, quod si flexis genibus,
vel in alio quouis situ, voti cōpos-
fiam, nil requiram ultra: Secun-
dum, quod in puncto, in quo asse-
cutus fuero quasitam deuotionē,
conquiescere debeo sine transcur-
rendi anxietate, donec mihi sa-
tisfecero.

Quinta: ut cōpleto exercitio;
sedens, vel deambulans,
per quartam circiter horæ par-

F 4 tem,

sem, mecum dispiciam, quomodo
meditatio, seu contemplatio mi
hi successerit: Et si quidem male,
inquiram causas, cum poenitudine,
ac emendationis proposito: sin ve
ro bene, gratias Deo agam, eun
dem postea modum observaturus.

Sexta ut cogitationes quae gau
dium adferunt, qualis est de
gloriosa Christi resurrectione,
subterfugiam: quoniam talis quae
libet cogitatio, impedit fletum, et
dolorem de peccatis meis, qui tunc
querendus est adscita potius, mor
sis vel iudicii recordatione.

Septima ut eadem ob causam,
Somni me privam lucis clari
tate, ianuis ac fenestris clausis

tan

tantisper, dum illic moror, nisi
quandiu legendum, aut vescen
dum erit.

Octava ut a risu, verbisq; ri
sum prouocantibus, maxi
me abstineam.

Nona ut in neminem oculos
intendam, nisi salutandi, aut
valedicendi poscat occasio.

Decima ut aliquam adu
rsationem, seu poeniten
tiam: Quae quidem in interiore
et exteriori dividitur. Interior
est, dolor de proprijs peccatis cum
firmo proposito cauendi tum ab illis,
tum ab alijs quibusuis in posterum.
Exterior autem, est fructus interio
ris, videlicet castigatio aliqua de

F 5 com

commis: qua tribus potissimū
modis assumi potest.

Primo, circa victum: subtractis
quibusdam non superfluis solum
(quod tēperantiæ est, non poenitē
tiæ) sed etiam convenientibus ali
mentis: Et eo fit melius, quo plus
subtrahitur, vitata interim natu
ra corruptione, aut debilitate gra
ui, seu infirmitate. Secundo, circa
somnia & strati modum, sublatis
non mollibus tantum, aut delitio
sis rebus: sed alijs etiā opportunis,
quantum licet, citra vitæ, aut va
letudinis, graue periculum: qua
propter de somno necessario ni
hil demēdū est, nisi aliquātisper.
ad consuetudinem (si cui est nimij
somnia)

somnia) moderādam. Tercio circa
ipsā carnē, vt inflictū setiat dolo
rē, admotis, gestatisq; cilicijs, su
nibus aut uectibus ferreis, uel in
cussis uerberib. ac plagis, uel alijs
austeritatis generibus assumptis:
In quibus tamen omnibus magis
expedire videtur, vt doloris sen
sus in carne tantum sit, nec pene
tret ossa, cum infirmitatis pericu
lo. Quare flagellis potissimū ute
mur ex fomiculis minutis, quæ
exteriores affligunt partes, non
autem adeo interiores, vt valetu
dinem aduersam causare possint.
Notāda sūt insuper quatuor hæc.

Circa poenitentiam Primum,
quod poenitentiæ exteriori tri
plex

plex est usus seu effectus: nimirum, ut pro delictis præteritis nō nihil satisfiat. Ut vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subiiciens. Ut postremo quæramus atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus: puta intimam cordis contritionem de peccatis, et abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter poenas & dolores passionis Christi, aut dubij alicuius, quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quod, additiones primæ duæ, solis cōueniūt exercitijs, quæ medianocte, et sub auro
rana

rā sunt. Quarta vero in tēplo, vel corā alijs nūquā, sed domi tantum, & clanculum exequenda est.

Tertium quod quādo is, qui exercitatur, effectum quæsītum nō consequitur, ut dolorem, vel consolationem: mutare subinde expe-
dit rationem victus somniq; , et alia genera poenitentiae: Ita ut poenitentiam unam per triduum se-
stemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus poenitentiae est sumendum.

Præterea, cum poenitentias huiusmodi saepe omittamus ob affectum carnis aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra cō-
plexio

plexio ferre illas non possit, citra
ingens valetudinis detrimentum:
Et è contrario iustū nonnunquā
pœnitentiæ modū excedamus, de
corporis robore nimis confidētes:
mutatis, vt dictum est, pœnitētiæ
generibus, ac per vices sumptis,
& relictis, euenit plerunque, vt
clementissimus Dominus, qui na-
turam nostram perfectissime co-
gnoscat, unicuiq; id compertum
reddat, quod ipsi expedit.

Quartum: quod, particulare exa-
men, fiat ad tollendas culpas &
negligentias, quæ circa exercitia
& additiones solent obrepere: id
quod etiā, per tres alias sequentes
hebdomadas, observandū venit.

HEB

HEBDOMADA SECUNDA.

Contēplatio regni Iesu
Christi, ex similitudine Re-
gis terreni, subditos suos
euocantis ad bellum.

Ratio preparatoria
fiet more supra di-
cto.

Prælium primū
ad cōstructionē loci, nūc erit, vt
spectare nos imaginemur synago-
gas, villas, et oppida, quæ prædi-
cās Christus pertransibat: & sic
de locis alijs.

Secundū, ad gratiam poscendā
Spertinens, in hac parte erit,
petere

petere à Deo. ne obsurdescamus,
vocante nos Christo, sed ad sequē
dum, ac obtemperandum promp
ti simus.

Punctum primum esto, propo
nere mihi ob oculos, humanum
Regem diuinitus electū, cui Prin
cipes, & populi omnes Christia
ni, reuerentiam & obsequium
prestare debeant.

Secundum est: imaginari quod
audiam illum Regem loquen
tem ad omnes subditos. In animo
est mihi regiones infidelium uni
uersas ditioni meae subicere, Qui
cunque igitur comitari me velit,
paratus sit oportet non alio uti vi
ctu, vestitu, rebusq; alijs, quam

m:

me utrē cōspexerit. In ijsdē quo
que laboribus, vigilijs, et casibus
ceteris mecū persistendū erit, ut
particeps fiat victoriæ, et foelici
tatis vnusquisque, prout laborum,
ac molestiarum socius extiterit.

Tertium est cōsiderare quid
nam respondere debeant Re
gi amantiſſimo, & liberaliſſimo
fideles subditi: et quam prompte,
ad omnem eius voluntatem, of
ferre se accinctos. Contrā verò, si
quis non obaudiret, quanto apud
homines vniuersos vituperio di
gnus esset, atque quam ignauus
miles æstimandus.

Pars secunda huius exercitiij
consistit in collatione simili

G tudi

tudinis, inter dictum regem, & Dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

Primo, sic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cum bellica sua euocatione, dignus est, cui attentio, & obsequium praestetur; quanto magis Christus Rex aeternus, mundoque toti conspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis? *Mea haec est iustissima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare. Proinde quisquis eò, mecum venire cupit, laboret mecum necesse est, Labori. n. premium respondebit.*

Secum.

Secundum ratiocinabimur, ne minem fore sanæ mentis, qui non cupidissime Christi seruitio, se totum offerat, & addicat.

Tertio, iudicandum erit: quod si, qui se obsequijs illius prorsus duxerint mancipandos, non se ipsos tantum ad laborum tolerantiam, verum etiam maiora, & praeclariora quaedam munera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum, amorisq; proprii, et mundi rebellionem. Unde respondet quisque in hunc ferè modum: En, o Rex supreme, ac Domine universum, tua ego, licet indignissimus, fretus tamē gratia, et ope, me tibi penitus offero, mea q; omnia

G 2 tua.

100
tua subijcio voluntati: attestans
coram infinita bonitate tua, nec-
non in cōspectu gloriosæ Virgi-
nis Matris tuæ, totiusq; curiæ ce-
lestis, hunc esse animum meū, hoc
desiderium, hoc certissimū decre-
tum: vt (dummodo in maiore lau-
dis tuæ, & obsequij mei prouētū
cedat) quā possim proximè te se-
quar, & imiter in ferendis iniu-
rijs & aduersis omnibus, cū ve-
ra, tum spiritus, tum etiam rerū
paupertate: Si (inquam) sanctis-
simæ tuæ maiestati placeat ad ta-
le me vitæ institutum eligere, at-
que recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitiū:
mane, cū primū surreximus, et in
hora

hora, prandiū vel coenā precedēte.

In hac hebdomada secunda, &
subsequentibus, vtile fuerit, alii
quid subinde legere, ex Euangeli-
co, vel pio alio codice: vt de imita-
tione Christi Sanctōrū vita, etc.

Primæ Diei meditatio
prima erit, de incarnatio-
ne Iesu Christi, comple-
ctens orationē preparato-
riā, tria præludia, & pūcta
tria, cum vno colloquio.

O Ratio preparatoria nihil a
superioribus variatur.

P Ræludium primum est: profer-
re in mediū contēplandæ rei
historiā, quæ hoc loco erit: Quo

G 3 modo

modo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiē speculantes, hominibus refertam, qui ad infernum descendebant in Deitatis suæ æternitate decernunt, vt secunda persona, pro salute humani generis, naturā hominis assumat: Vnde adueniente tēpore præstituto, archangelus Gabriel, ad beatam virginem Mariam, nuntius destitatur, vt dicetur infra. pag. 197.

Secundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quā habitāt tot diuersæ gētes: Deinde ad certā mundi partem domuncula spectetur beata Virginis, apud

Naza

Nazareth in prouincia Galilææ sita.

Tertium cōtinet gratiæ postulationem: vt intimè cognoscā, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus: vt ardentius ipsum amē, et adhinc sequar studiosius.

Noātdum hic est: tam orationem præparatoriam, quàm tria præludia, per totam hanc hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

Punctum primum est: vt speculer personas omnes, de quibus agitur. Et primò quidē homines super faciem terræ degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus

G 4 as.

diuerfos: quosdā albos, & nigros
alios: nonnullos fruētes pace, &
reliquos bellis agitados: hunc plo
rantem, & ridentem illum: sanū
vnum, & alterum & grotum: na
scentes multos, & multos vici
sim morientes: cæterasque varie
tates prope innumeras.

DEinde contēplādā erūt per
sonæ tres diuinæ, è solio rega
li suo intuentes omnia hominum
genera, in superficie terræ cæco
rum more, viuētium, passimq; mo
rientiū, & descendētiū ad infer
nū postea Virginem Mariā cū
Angelo eā salutante, considerabi
mus, aliquid inde semper ad nos
reflectēdo: vt ex cōsideratione ta
li, fru

fructum aliquem referamus.

SEcūdū punctū est, auditu in
Sterno excipere, quid loquātur
personæ omnes: vt homines in ter
ris cōfabulantes, blasphemātes, si
biq; inuicē conuitiantes. Diuinæ
verò personæ in cælo de redimen
do humano genere colloquentes:
Virgo & Angelus in cellula de
incarnationis mysterio tractātes.
Quorum omnium reflexione, seu
applicatione quadā ad meipsum
facta, studebo ex singulis, nōni
hil fructus decerpere.

Tertium consequenter erit,
actiones quoq; personarum
simul attendere: vt puta, quomo
do sese inuicem mortales infe
G 5 stent

stent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo sanctissima Trinitas, incarnationis opus exequatur: quomodo itē sua Angelus fungatur legatione, & beata Virgo, humillimē se gerens, diuinę gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos ipsos, ut dictum est, reflexis fructus obiter est legendus.

Colloquium postremō subijciam disquisitis studiose verbis, quibus diuinā quamlibet personam, Verbum incarnatum, & ipsius Matrem, dignē valeam cōpellare: petedo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad maiorem iunget imitationē Domini mei

ni mei Iesu Christi, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

Contemplatio secunda de Natiuitate.

Ratio præparatoria sicut supra.

Præludium primum ex historia dependet, quę recensenda est, ab egressu beatę Virginis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo ipsa iam nono mense gravida, & insidens asinę (ut pie meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & boue, profecti sum Beithlehem, tributum à Casare exactū, pro se soluturi.

Secund

Secundum vero deducendū ē-
rit ex consideratione itineris,
astimata eius lōgitudine, obliqui-
tate lenitate, uel asperitate passim
occurrente. Deinceps, etiā natiui-
tatis locū rimabimur, spelūcæ si-
milem, latum, uel angustum, pla-
num, uel erectum commode, uel
incommodè paratum.

Tertiū, à superiore nihil mu-
tabitur.

Punctum primū est, aspectus
personarum: ut Virginis Dei-
paræ, et Ioseph coniugis, cum fa-
mula, & Christi Domini, ut in-
fantis nunc primum nati: Inter
quos me adesse fingam, tanquam
pauperculum, eorum utcunq; ne-
cessi

cessitatibus, cū reuerentia maxi-
ma famulantē. Ac inde quid ad
me redire emolumentū ex tali spe-
ctaculo possit, dispiciam.

Secundum cōfiscitur ex verbo-
rum quæ ibidem fiunt, appre-
hensione fructuosa.

Tertium: ex negotiorum, quæ
illic geruntur, inspectione,
puta itineris, laborum, & causa-
rum, ob quas summus omnium Do-
minus, in summa natus sit egesta-
te, laturus quoque in hac vita, cū
perpetua paupertate, labores, fa-
mem, sitim, æstum, frigus, oppro-
bria, verbera, & crucem tādē
subiturus, idq; mei causa: unde
per singulas studebo, prouentum
aliquem

aliquē spiritualem colligere. Hæc
demū cōcludēda erunt in toto collo
quio, et finito cum Pater noster.

Tertia contemplatio, est
repetitio præcedentium
duarum.

Pro tertio exercitio,
seu contemplatione,
repetitur duæ præce
dentes cum oratione
præparatoria, et ipsæ tribus præ
ludis: notādo ubiq; et fixius tra
ctādo illas partes, in quarū priore
trāscurfu, aliquid illustrationis cō
solationis, vel desolationis, accepe
rim. Subdetur etiam colloquiū, cū
oratione Dominica, ut prius.

Notan

Notandum: eundem esse repe
rendi exercitiū modum, &
ordinem, in hac hebdomada, &
in sequentibus, qui fuit in prima:
nisi quod mutatur materia, eadē
forma permanente.

Quarta contemplatio,
est primæ ac secūde, itera
ta repetitio, proxime præ
cedenti penitus cōformis.

Quinta contemplatio, est applica
tione sensuum ad prædictas.

Post orationem præ
paratoriam, cum tri
bus iā dictis prælu
dis, apprimè conda
cit, quinque imaginarios sēsus, cir
ca primā & secundam contempla

tio.

tionē, eo, qui sequitur, modo, exercere, prout res subiecta, feret.

Punctū primū erit, secundum imaginationē respicere personas omnes, & notatis, quæ circa eas occurrent, circumstantijs, vtilitatem nostram elicere.

Secundū velut audiendo, quid loquatur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum nostrū attrahere.

Tertiū interiore quodā gustu & olfactu sentire, quāta sit suauitas, & dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta rationem personæ quam cōsideramus, adaptādo nobis ea, quæ fructum aliquem adferre possint.

Quar

Quartū, per internū tactū attingere, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia ceteraq; personis talibus coniuncta, unde fiat nobis deuotionis vel boni cuiuslibet spiritalis, maior accessio.

Hic erit contemplationi, per colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adiecto itidem Paternoster.

Notanda insuper sunt hæc quinque.

Primū, quod tam in hac, quā in qualibet sequente hebdomada, nullum debeo legere vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eadem hora, aut die considerandum sit, cum alioquin, vnum al

Hic

teri obturbet.

Secundum: quòd primum de incarnatione Christi exercitium, fit media nocte, proximum diluculo, tertium, circa horam Missæ, quartum, sub vespervas, quintum, paulò ante cœnam: et eorum cuilibet, spatiū impendetur vnus horæ. Id quod abhinc deinceps, vbique venit obseruandum.

Tertium: quòd si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadā primā viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, et ante prædium: superq̃

dita

dita circa vespervas vnarepetitione, & sensuum applicatione, ante cœnam.

Quartum: quòd in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, et septima, cum decima ex parte. In secunda quidē hoc mutatur, quòd simul atq; excitator à somno, meditationem proximè instantem, debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clariùs incarnati æterni Verbi, vt ipsi seruam, & adhærescam tantò propensius, quantò incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.

H 2. 10

In sexta vero: ut frequenti ver-
sem memoria vitam Christi à
tempore incarnationis ad locum
vsque, siue mysterium, de quo in
præsenti die, vel hora, sum medi-
taturus.

In septima: ut luce, vel obscu-
ritate, sereno cælo, vel turbido
delecter, quatenus ad scopum re-
fert, desideratæ rei, pertingen-
dum.

In decima: ut ita me geram,
sicut exigere videtur mysterij cō-
templandi genus: cum nonnulla
ex mysterijs, poenitentiam requi-
rant, alia non item. Decem igitur
additionibus utendum erit
circumspectè.

Quin

QVintum est ultimò notan-
dum: quòd in omnibus a-
liarum horarum (præterquam
noctis mediæ, & auroræ) exerci-
tys, assumèdum erit aliquid, quod
secundæ, et tertiæ additioni æqui-
ualeat, hunc in modum: ubi pri-
mum in mentem veniet, adesse
meditandi horam priusquam ac-
cedam, prospiciam eminus, quò
ferar, & coram quò sim appari-
turus, ac transcurfa obiter exer-
citiij oblatis parte, contemplationē
statim auspicabor.

H 3 IN

In secunda die. Argumē-
tū primæ & secundæ con-
templationis erit, Christi
præsentatio in tēplo, de
qua infra p. 202. & fuga in
Aegyptum, de qua, p. 203,

per duabus his cō-
templationibus fiet
repetitio duplex, et
sensuum applicatio,

ut supra.

Notādum, quòd expedit nō-
nunquā eum, qui exerci-
tatur, quamuis & vigore animi,
& corporis robore, sit præditus,
non nihil tamen remittere de præ-
scriptis exercitijs, secundæ huius
heb-

hebdomadæ, et subsequentiū dua-
rum: ut assequi, quod cupit, com-
modus valeat: accepta solummo-
do contemplatione una in crepu-
sculo matutino, & altera circa
Missæ tempus: quarum repetitio-
nem faciat hora vespertarum, &
sub cœnam, quinque imaginatio-
nis sensus, super ijsdem exerceat.

De vero tertia meditandum
Occurrer: quo pacto puer Ie-
sus apud Nazareth subditus erat
parentibus ut habetur pa. 204.
Deinde, quomodo ab eis repertus
fuerit in templo, pag. 205. Fient
item duæ repetitiones, cum sen-
suum applicatione.

Prædium quoddam, circa considerationem statuum, seu generum vitæ diuersorum.

*C*um supra propositum fuerit exemplum Christi, de vitæ genere, quod in mandatorum Dei obseruatione consistit, & primus seu communis status appellatur, nunc idem ipse Dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendens ab obedientia, & perfectionem Euangelicam asserentis: quando videlicet, in templum

plum se contulit, patre adscitio, & naturali Matre derelictis, ut æterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantes vestigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in qua maiestati suæ nos seruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proxime exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatâ cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, ut perfecti in eo euadamus statu, quemcunque bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.

H 5 QV AR

Quarta die fiet meditatio
de duobus vexilis: vno qui
de Iesu Christi, optimi no-
stri Imperatoris: altero ve-
ro Luciferi, hostis homi-
num capitalissimi.

O Ratio præparatoria fit secun-
dum morem.

Pæludium primū: erit historica
quædā cōsideratio Christi, ex
vna parte, et ex altera Luciferi,
quorū uterq; omnes hoīes ad seuo-
cat, sub vexillo suo cōgregādos.

Secundum est ad cōstructionē
Sloci: ut repræsentetur nobis cā-
pus aplissimus, circa hierosolymā:
in quo Dominus Iesus Christus,

tan-

tanquam bonorum hominum om-
nium summus Dux assistat: Rur-
sum alter campus in Babylonia:
vbi se Lucifer, malorum, & ad-
uersariorum ducem exhibeat.

Tertium: ad gratiam petendā
illud erit: ut poscamus explo-
ratas habere fraudes mali Ducis,
inuocata simul diuina ope, ad eas
vitandas: veri autem, optimiq;
Imperatoris Christi, agnoscere
mores ingenuos, ac per gratiam
imitari posse.

Punctum primum est: imagi-
nari corā oculis meis, apud cā-
pū Babylonicū, ducem impiorū in
cathedra ignea, et fumosa sedere,
horribilē figurā, vultuq; terribilē

Secun-

Secundum ē aduerrere **¶** quo
modo cōuocatos demones in
numeros per totum orbem spar-
git ad nocendum: nullis ciuitati-
bus, & locis, nullis personarum
generibus, immunibus relictis.

Tertium, attendere cuiusmo-
di concionem habeat, ad
ministros suos, quos instigat, ut
corruptis, iniectisq; laqueis, &
cathenis, homines primum trahāt
(quod ferē contingit) ad cupidita-
tem diuitiarum: vnde postea faci-
lius in mundani honoris ambitio-
nem, ac demum in superbia bara-
thrum deturbari queant.

Et tq; ita tres sunt precipui ten-
tationum gradus, in diuitijs, hono-
ribus,

ribus, et superbia fundati: ex qui-
bus in alia vitiorum genera om-
nia, princeps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerā-
dus est summus optimusq; noster
Dux, & Imperator Christus.

Punctum primum erit: conspi-
cari Christum in ameno cam-
po iuxta Hierosolymam, humili
quidem constitutum loco, sed val-
de speciosum forma, & aspectu
summē amabilem.

Secundum autem est: specula-
ri quo pacto ipse mundi Do-
minus vniuersi, electos Apōsto-
los, discipulos, et ministros alios,
per orbem mittat, qui omni homi-
num generi, statui, & conditio-
ni,

ni, doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

Tertium, auscultare cōcionē Christi exhortatoriam, ad seruos & amicos suos omnes, in opus tale destinatos, qua eis præcipit: ut iuuare studeant quemlibet: ac primo inducendum curent ad spiritualem affectū paupertatis: & insuper (si diuini obsequij ratio et electio caelestis eō ferat) ad sectandam actu ipso verā paupertatem: deinde ut ad opus probij, contemptusque desiderij alliciant, unde humiliatis virtus enascitur. Et ita tres consurgunt perfectionis gradus: videlicet, paupertas, abiectio sui, atque humilitas,

militas, quæ ex diametro diuitijs, honori, & superbiæ opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquium postea formādum erit, ad Virginem beatam, implorandaq; est per eam à Filio gratia, ut recipi possim, & manere sub vexillo eius: Idq; primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expositione sitam (siquidem ad eam me vocare, atq; admittere dignabitur) deinde per abiectiōem quoque, seu ignomiā, ut ipsum imiter vicinūs, deprecādo tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius derri-
mentum,

tum, quàm in offensâ Dei cedat.

Terminabitur primum hoc colloquium, per *Aue Maria*.

Secundū colloquium ad Christum hominem dirigitur, ut mihi à Patre impetret illud idē: subdeturque in fine oratio: *Ani ma Christi*.

Tertium ad Patrē, ut annuat petitioni, cum *Pater noster*.

Transigetur hoc exercitium semel in media nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duæ, circa matutini sacri, atq; vesperarum tempus erunt faciendæ: additis in fine tribus colloquijs. Sequens vero exercitium fiet ante cenam.

MEDI

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, seu differentiis, ut potissimā partem amplectamur.

Ratio præparatoria, ut sēper àtē hac.

Preludium primū fiat, propositis vice historię, tribus hominū classibus distinctis, quarum unaquæq; decem millia ducatorum, alio, quàm diuini cultus & amoris studio, sibi parauerit: nūc autē placatū habere Deum, et salua fieri exoptet, sublato utcūq; noxio affectu rerū, ut pote salutis impedimento.

I *Secund-*

Secunda est: loci cuiusdam
 Imaginaria constructio. in quo
 videam meipsum, coram Deo Sā-
 ctisque omnibus, cum desiderio a-
 stantem, atque perseverantē, quon-
 iam pacto ipsi Deo placere queā
 potissimum.

Tertium est: optata rei peti-
 tio, nimirum gratiæ, per quā
 id eligam, quod & Deo acceptissi-
 mum, & mihi saluberrimum fu-
 turum sit.

Prima igitur classis optat qui-
 dem acquisitæ rei exuere af-
 fectum, ut conciliari Deo possit:
 sed media, debitaque adminicu-
 la, toto vitæ tempore non admo-

130.

Secunda

Secunda itidem affectum male
 Sordinatum auferre cupit: sed
 rem interim mordicus tenere, ac
 Deum potius trahere ad votum
 proprium, quàm relicto impedi-
 mento, per conducibilem statum
 ad illum tendere.

Tertia postremo affectum in-
 sincerum volens abycere, re
 ipsam ~~ad~~ tollere, vel tenere æque
 parata est, prout ad diuinum cul-
 tum commodius fore, vel ex di-
 uino instinctu, vel ex rationis di-
 ctamine animaduenerit: Ac, in-
 terim omnia relinquens integra,
 illud tantū versat, et inquit, nec
 aliam admittit relinquendæ aut
 retinendæ rei acquisitæ causam.

I 2 præ

præter rationem ac desiderium diuinae gloriae: ut quam maxima sit.

Colloquia tria subsequuntur, ut Cnuper facta sunt de vexillis.

Notandum adhuc: quod ubi affectum sentimus paupertatis ei perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magis inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo licet renitente carne, ut ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: seruabimus tamen interea desiderij nostri libertatem, qualis ceat conuenientiore seruicio domino, viam inuadere.

Quin-

Quinta die; sequetur contemplatio de Domini transitu, à Nazareth ad Iordanem fluvium, deque eius baptismo. pag. 206.

Et tamen media nocte, quam primo mane. Bis præterea repetetur circa Missæ ac vespersarum horam. Ante cenam applicabuntur quinque sensus. Adhuc quodlibet horum quinque exercitiorum præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, ut in superioribus de incarnatione, et natiuitate traditum est. Nec non adiectis tribus colloquijs, ut circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

I 3 Exa

EXamen autem particulare à
 prandio & cœna usitatū, fiet
 hic, & in sequentibus, de erratis
 ac negligētis, quæ circa proprias
 eius diei meditationes, & addi-
 tiones contigerunt.

Sexta deinceps die, contemplā-
 dum se offert: quomodo Chri-
 stus Iesus a flumine Iordanis pe-
 tierit desertum, ibique versatus
 sit. Seruata omnino exercitij diei
 quinta, forma, pag. 206.

Septima: Quomodo beatus An-
 dreas, et alij successiue Christū
 secuti sunt, ut dicetur. pag. 207.

Octaua: quō sermonem fecit
 Dominus in mōte, octo beati-
 tudinis modos edisserēs, pag. 210

Nona

Nona: quomodo nauigātibus
 discipulis se ostendit, ambu-
 lans super aquas maris, pag. 212,

Decima: quomodo in templo
 docuit, pag. 219.

Vndecima: de Lazari susci-
 tatione, pag. 217.

Dodecima: de gestis in dis-
 palmarum, pag. 218.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

Primo: quòd in hac secūda heb-
 domada iuxta tēporis faculta-
 tem, & utilitatem personæ sese
 exercentis, possunt aliquot medi-
 tatiōes vel adycci, ut de mysterijs
 visitationis, pastorum, circum-
 cisionis, et trium Regum, vel sub-
 trahi ex suprapositis: quippe, quæ

I 4 pro

pro introductione tantum deti-
neantur, ad formandam melius
contemplationem.

Secundo: quod inchoanda est
Selectionum discussio, à con-
templatione discessus Christi, ex
Nazareth Iordanem versus, vsq[ue]
que ad eam, quæ fit quinto die, si-
mul comprehendendam.

Tertio: quod antequam ele-
ctionū materiam aggredia-
mur: ut ad capeSSendā germanā
Christi doctrinam, affectū nostrū
disponamus, apprime inuat consi-
derare, ac per diem totum reuolu-
re identidem, tres sequentes mo-
dos humilitatis: nec non colloquia
dicenda crebro agitare.

Pri-

Primus humilitatis modus hic
est, ad salutem necessarius: ut
me penitus subdam diuinæ legi
observanda: ut quæ ne mundi qui-
dem totius oblato mihi dominio,
vel extremo vitæ discrimine ob-
iecto, transgrediar ex deliberato,
mandatum ullum diuinum, aut
humanum, quod quidem peccati
mortalis vinculo nos obliget.

Secundus maioris est perfe-
ctionis: ut fixo animo ad diui-
tias, paupertatem: honorem, igno-
miniam: breuitatem vitæ, ac lon-
gitudinem, æque sim propensus,
ubi æqualis est diuinæ laudis, &
salutis meæ occasio. Vt quæ, nulla,
vel humana quantacunque feli-

I s. cita-

citatis, vel propriæ mortis condi-
tione propofita; adducar vnquã,
vt culpam, licet venialem tantũ,
decernam admittere.

Tertius est modus humilitatis
absolutiffimæ: vt priores
duos iã adeptus, etiã si nullo super-
addito, laus Dei par foret, ad ma-
iorem tamen imitationem Chri-
sti, eligam potius cum eo paupe-
re, spreto, & illuso, pauperiẽ con-
temptum, & infipientiæ titulum
amplecti: quàm opes, honores,
& sapientiæ æstimationẽ. Porro
ad gradum hunc humilitatis at-
tingendum, magnum afferet com-
pendium, triplicis colloquij præ-
cedentis de vexillis vsus: per quod
sup-

suppliciter poscamus (si diuinæ
placeat benignitati) ad talẽ per-
duci electionem, siue maior, siue
æqualis obsequij mei erga Deũ, et
gloriæ diuinæ prouentus subsit.

Prælium ad electio-
nem faciendam.

AD bene quippiam eligẽdum,
nostræ sunt partes, vt oculo
puro ac simplici spectemus, quor-
sum fuerimus creati: nimirum ad
laudem Dei, et salutem nostram:
qua propter eligenda sunt ea tan-
tum, quæ conducunt ad dictum
finem, cum ubique, fini medium,
non medio finis habeat subordi-
nari: vnde errant, qui vxorem du-
cere primitus, aut Ecclesiasticum

munus, seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum Deo potestati inservire, utentes praeposterè sine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed oblique ipsum, ad peruersa vota sua pertrahere conantes. At qui e contrario plane agendum est: proposito primum diuino cultu tanquam fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacerdotio, ceterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad praefixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusuis utendum, aut superse-dendum, nisi habita imprimis tã diuinæ laudis, quam nostræ salutis certa ratione.

Introductio, ad eligēdarū rerum notitiam, completens quatuor puncta, & annotatiunculam vnam.

Primum punctum est: quod res omnes, quæ sub electione cadunt, necessario bonæ esse debent, ex seipsis, aut certe non male, nec nisi consonæ institutis orthodoxæ Matris Ecclesiæ.

Secundum: quod genera duorum electioni quadrant: Nam quarundam electio immutabilis est, ut ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarum vero mutari potest: sicut reddituum ecclesiasticorum, vel secularium, quos recipi

Et relinqui ex causa, fas est.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed aduertendum est, quod si quis improuide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, ubi eum caperit poenitere facti, electionis damnum probitate vitæ, & operum solertia pensare: resilire autem nullo pacto decet: quāuis electio istiusmodi non videatur uocatio diuina esse, ut pote obliqua, atque inconsulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, & obliquam pro diuina uocatione reputantes.

cum hæc semper pura et elara sit, non carnali ullo affectu, vel studio peruerso mixta.

Quartum: quod, si quis debito modo & ordine, absque carnali mundanoq; affectu, quipiam elegit, quod mutari possit, non est cur violet electionem talem: sed potius, ut in ea magis ac magis proficiat, admiri debet.

Notandum autem est: quod si electio rerum huiusmodi mutabilium, non ita recte, atque sincere processerit: eam expedit corrigere, ut fructus uberior, et Deo gravior produci possit.

De tempore triplici, ad electiones recte faciendas magis opportuno.

Tempus primum erit: quando voluntatem diuina virtus sic impellit, vt omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas animæ sublata sit, quo minus sequatur impulsione talē: sicut legimus beato Paulo, et Mathæo, et alijs nonnullis, vocāte Christo, accidisse.

Secundum est: quoties satis clarum compertumq; sit beneplacitum diuinum, docente id aliquo consolationum, desolationum, et diuersorum spirituum præiudicio experientq;.

Tertiū

Tertiū est: quando per animi tranquillitatē aliquis cōsiderato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suam) eligit certum vitæ genus, intra Ecclesiæ catholicæ limites constitutum, per quod ceu mediū, commodius securiusque ad suum finem tendat.

Porro trāquillitas ea tūc noscitur adesse, quotiescunque anima nullis agitata varijs spiritibus, vires naturales suas libere exercet. Itaque, nisi primi, vel secundi tēporis beneficio, electio contingat, superest ad tertium recursus, duobus modis sequentibus distinctū.

h 340

Modus prior, sane, bonę electionis faciendę, sex constans punctis.

Punctum primum: erit proferre in medium rem deliberandā, ut de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendū sit, et ita de ceteris rebus, quę ad mutabilem electionem spectant.

Secundū est: adducto ante oculos, creationis meę fine in hoc consistente, ut cum Dei laude saluus fiam: in neutram declinare partem, amplectendę vel repudiandę rei controuersę: quin potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere parato

parato interim animo, ut in eam illico partem totus ferar, quam no uero diuinę glorię, et salutis meę fore aptiorem.

Tertiu: obsecrare Dei clementiā, ut dignetur mētē instruire, et impellere voluntatem, quocunque potius mihi tendendū sit: adhibito nihilo secius, pio, fidelique intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, et probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

Quartum: perpendere quot tandem commoda, vel adminicula, mihi ad finem meum prosequendum accedent, ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursus ex eodem incommoda

moda & pericula impēdent. Præ-
terea, quot per oppositum omisso
illo, tam commoda & adminicu-
la, quàm discrimina, & damna
possim expectare.

Quintum: his præmissis, ra-
ticipinari in vtrunque par-
tem: & iuxta ipsius rationis di-
ctamen, seposito carnis appetitu
omni, electionem concludere.

Sextum: Electione facta ad
Sorandum cito proficere, & illā
offerre Deo, perfecte demum, si
ei placeat, recipiendam & stabi-
liendam.

Modus

Modus Posterior bene eli-
gēdi, in regulas quatuor,
& annotationē vnā di-
stributus.

Regula prima: quod
cū oporteat per affe-
ctū, ex Dei amore
cælitus infusū, fieri
electionē, eligēre cōuenit persenti-
scere in seipso, quod quicquid affe-
ctionis (sive multū sive modicū sit)
erga re electā tenet, ex solius Dei
amore, & intuitu proficiatur.

Secunda: est considerare, si quis
Sibi vir amicissimus, cui ni-
hil non perfectionis inesse cupiā,
occurreret dubius super electione

huiusmodi, quidnam ego illi decer-
nēdū maxime, essem consulturus:
Quo animaduerso, agendum &
mihi ducam, ut suaderem alteri.

Tertia: mecum insuper repu-
tare, si mors ingrueret, quem
me mallem obseruasse modum, in
præsenti deliberatione. Iuxta hūc
igitur, eligendū nunc esse facile
intelligam.

Quartā: prospicere nō minus,
quando pro tribunali sistar
iudicandus, quo me consilio hac
in re vsum esse vellem: Quo agni-
to nunc utar, ut eo tempore ma-
gis sim securus.

Adnotandum est Postremo:
quod hisce regulis quatuor,
propter

propter salutē meā, et animi quie-
tē, accurate seruatis, debeo iuxta
vltimū punctū modi præcedētis,
electionem ipsam diffinire, &
offerre Deo comprobandam.

De emendatione, seu reformatione,
circa uitæ istum cuius faciēda.

In primis illud est aduertendū:
quod si quis vel matrimonio,
vel officio dignitatis ecclesiasticæ
sit adstrictus (de temporalium ve-
ro bonorum quātitate, magna an
parua sit non refert) vnde ipsi non
vacet, aut parum libeat circa mu-
tabiliū rerum electiones ver-
sari: operæpretium est, earum loco
methodum ei tradi, seu formulam
aliquam, ex qua vitam suam, &
h 4 fla-

statum proprium possit emendare.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, ut finem creationis, & vite sue recte statuatur, ac sequatur per exercitia supra dicta, & electionum modos attendere, atque ruminando sedulo colligere, quam amplam domum & familiam, æquum sit se habere: quibus eam modis tractare, & administrare cōueniat: quibus instruere verbis, et exemplis: quantum præterea de possessis facultatibus sumptum facere liceat, in usus proprios, siue domesticos: quid rursum pauperibus erogare, vel impendere pios operibus deceat: nihil affectando aliud,

NEC

nec quaerendo, nisi quod honorem Dei, et salutem suam præstet. Hoc enim unusquisque persuasum habeat, tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius, & commode propriæ affectione, sese abstraxerit.

TERTIA HEBDOMADA.

Prima contemplatio sit, media nocte & continet orationem preparatoriam, tria præludia, sex puncta, cum uno colloquio.

Ratio preparatoria eadem, quæ semper. Prælium primum, sumitur ex histo-

ria

ri: Quomodo Christus a Bethaniam, misit Hierosolymam discipulos duos, ad parandam coenam, quod & ipse cum reliquis deinde profectus est: Ibiq;e, post agni Paschalis esum, & peractam coenam, pedes lauit omnibus, & sacrosanctum corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremo, sermonem ad eos habuit, post discessum Iudae, ipsum vendituri.

Secundum, ex compositione loci, considerando dictum iter aspectum, aut lene, breue, aut longum, cum ceteris, quae inesse poterant, circumstantijs: Deinceps conspicendo locum coenae amplum, vel angustum, vilem, vel ornatum, &

con-

consimilia.

Tertium: ex optata rei petitione: scilicet doloris, indignationis, & confusionis: eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus, tantis se tormentis ita obijciat.

Punctum primum: erit respicere coenantes, & aliquid in usum meum adducere.

Secundum: eosdem audire, quid Sloquentur, & fructum inde decerpere.

Tertium: attendere, quid agant & per omnia proficere.

Quartum: aduertere, quid iam inde Christus pari appetat, & incipiat, iuxta historiam:

vnde

unde incipiam & ipse, dolorem,
maestitiam, & fletum mihi exci-
tare: meque affligam similiter in
subsequentibus.

Quintum: meditari, quo se pa-
cto abscondens Christi Divi-
nitas, aduersarius suos, cum vo-
beat, non perdat: sed poenas adeo
crudeles, pati sinat Humanitatē.

Sextum: cogitare, cum talia fe-
rat pro peccatis meis, quid ag-
ere debeam, aut pati eius causa.

Colloquium ad Christū fiet,
terminandum cum Pater
noster.

In colloquijs est notandum (re-
supra ex parte iā exposuimus)
quod agere conuenit, & aliquid
petere,

petere, iuxta præsentis rei ratio-
nem: videlicet, prout sentio in me
consolationem uel perturbationē:
prout virtutem vnā, vel alterā
expeto: prout in hanc, vel illā par-
tem de me statuere intendo: prout
etiam de re, quam contemplor, tri-
stari volo, vel letari. Denique
postulandum erit illud, quod cir-
ca rem certam aliquam, maxime
desidero: & vnum duntaxat col-
loquium poterit cōfici ad Christū
Dominum: vel triplex, si deuotio
instiget, nempe ad Matrem, Filiū,
& patrem: sicut traditum est in
contemplatione secundæ hebdoma-
dæ, de tribus classibus, cum se-
quente illis annotatione.

Secunda contemplatio in
aurora, de rebus à Christo
post coenam, & in horto
gellis.

O Ratio preparatoria consueta
semper.

Preludium primum: est iuxta
historiam: Quomodo Iesus
Christus, una cum undecim suis
apostolis, descēdit ex mōte Syon,
ubi fuerant coenati, & transiens
per vallem Iosaphat, relictis ibi
ex illis, octo, alijs vero tribus, in
horti parte, seorsum ipse digre-
diēs, orauit, ad sudorem vsq; san-
guineum, iterata iam ter eadem
ad Patrem suum oratione: Postea
exci

excitis discipulis à somno: pro-
stratis ad solā vocem cū Iuda, per
osculum prodente, aduersarijs:
restituta deinceps, quam ampu-
tauerat Petrus, Malchi auricula:
comprehensus tandem est, quasi
nefarius, aut latro quispiam, &
per vallem illam, ad Annæ do-
mum primo tractus.

Secundum est: pro construendo
loco, viam intueri declinē, pla-
nam, & arduam: Item hortum
certa magnitudine, figura, et ha-
bitudine depingendum.

Tertium: pro voti consecutiō
ne, poscere mœrorem, plan-
ctum, anxietatem, & cæteras id
genus pœnas interiores, ut Chri-
sto

sto, patienti pro me compatiar.

Notāda simul hec quatuor

Primum: quod post preparatoriam orationem, cum tribus præludijs, secundi huius exercitij, eodem modo, & ordine procedendum est per puncta, & per colloquium, ut in præcedente, de cœna peractum est. Ad dycienda quoque erunt circa Missæ, & vesperarum tempus, duæ repetitiones super una, & altera dicta cōtemplatione: Ante cœnam vero, applicabuntur quinque sensus, præmissa ubique oratione preparatoria, cum tribus præludijs, oblata materia congruentibus, quemadmodum in hebdomada secūda, satis

satis descriptum est.

Secundum: quod habita atatis, & complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus singulis implebuntur.

Tertium: quod in hac tertia hebdomada, mutanda sunt ex parte, additio secunda et sexta, siquidem (quod ad secundam spectat) ubi fuero expectatus præcogitans quo tendam, & instantem contemplationem paululum delibās, interim dū surgo, & accingor, admitar simul ad tristitiā, & dolorē, de tot, ac tātis Christi pœnis, meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam
L potius,

potius, quam queram, aut admit-
tam; iucundas cogitationes, licet
alioqui vtilis, & sanctas: ut sunt
de resurrectione Christi, & glo-
ria. Pro quibus in meditanda eius
passione, angores ac poenas hau-
riam, ex frequenti eorum recor-
datione, quæ ab hora sue natiuita-
tis, ad exitum vsque vite huius,
ipse perpeßus est.

Quartum: quod examen par-
ticulare, circa tam exercitio-
rum, quam additionum functio-
nem, fiet ad eundem modum, ut
in hebdomada præcedente.

In secunda autem die, cõtempla-
tio alia succedet, noctu transi-
genda, de gestis in domo Annæ,

ut narratur, pa. 122. Sub aurorâ
uero, de secutis rebus in domo Cai-
phæ, pa. 223. Deinde repetitibiles
& vsus sensuum, velut prius.

In tertia die: contemplabimur
per noctem mediam: quomodo
ductus est ad Pilatum Christus:
& quid ibi actum, ut dicitur
pag. 224. Diluculo vero, de ijs
quæ gesta sunt, transmissio Chri-
sto ad Herodem, pa. 225. Sub-
detur repetitionum, & sensuum
consuetus vsus.

De quarta: meditatio noctur-
na percurrat historiam de re-
ditu ab Herode, pag. eadẽ vsq; *
ad mediam partem mysteriorum,
quæ apud Pilatum secuta sunt:

reliquam vero partem circa lucē primam prosequemur. de repetitionibus quoque, & sensibus, pro consuetudine sit agendum.

De quinta, sub noctis mediū: de progressu ipso passionis contēplabimur, d sententia Pilati
 * usque ad crucifixionem, pa. 226
 Sub auroram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi usque ex virationem, de quibus, pag. 227.
 Repetitiones, & sensuum exercitatio, ut supra.

De sexta noctu: quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce, et ad monumentum delatus est, pa. 228. Primo mane:
 * ex quo sepultus fuit, p. ea: donec
 Beat

Beata Virgo in domum aliquam se recepit.

De septima: inter noctu et mane passionem totam reuoluemus. Postea repetitionū, & sensuum vice, per diē totum considerabimus, quā licebit frequentissime: quo pacto sanctissimū Iesu Christi corpus, remanserit ab anima seiunctum: & vbinam, aut quomodo sepultū. item quā fuerit beatæ Mariæ Matris solitudo, desolatio qualis, & quanta afflictio. Quā acerbis quoque discipulorum mœror extiterit.

Subnotandum est: quod si cui libeat, meditāda Christi passioni, diutius instare, cōtēplationes

L 3 fin

singulas, debet absoluerē cum paucioribus mysterijs: Ita, ut prima, solū comprehendat cœnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia, Eucharistia sanctæ institutionem: Quarta, sermonem ibi subsequētū: & sic in cæteris agendum.

AD hæc, traiecta tota passione, licebit, proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie: perendie rursus totam simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere: contēpletur de cœna domini per noctem: de orto, in aurora: de Annæ domo, circa Missam: sub vespas de domo Caphæ: de pratorio Pilati, ante cœnam:

cœnam: & ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinque implebuntur: ut pote repetitionum, ac sensuum, vsu prætermisso. Transcursa vero passione, operæ pretium fuerit, eandem simul totam, die unico reuoluere, siue in vnum tantum exercitium cōgestam, siue distributam in plura: prout sibi fore conducibilis ille censuerit.

Regulæ aliquot ad victum recte temperandum.

Prima est: quod à pane minus abstinendum sit, quàm à reliquis alimentis: cum neque gulæ

adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat.

Secunda: quòd circa potum attendenda sit magis abstinentia, quàm circa panem: caute obseruando, quæ profit mensura potus, vt sumatur semper: quæ rursus noceat, vt tollatur.

Tertia: quòd circa pulmenta, & edulia potissimum, abstinentiæ ratio versetur: cū per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandū, maior subministratur occasio: Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa, quòd fit dupliciter, dum vel cibus grossioribus vescimur, atque assuescimus, vel dum parce deli-

delicatis vtimur.

Quartæ est: quòd quanto plus de conueniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi ac potus iustam reperiet: Tum quia, hoc modo melius se disponens, & obnoxius tendens ad perfectionē, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cælitus immisos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniam, si quis, ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliores esse, quam vt exercitia ipsa spiritualia, per-

L 5 agere

agere commodè valeat, sic facile
aduertet, quàm mēsuram victus,
natura neceſſitas requirat.

Quinta: quòd expedit inter
comedendum imaginari,
quasi videamus Iesum Christum
Dominum nostrum vefcentem cū
ſuis diſcipulis, obſeruando quem
teneat edendi, bibendi, reſpicien-
di, & loquendi modum, eumque
adimitandum nobis proponendo:
Uſu veniet enim, vt occupato ma-
gis intellectu, circa meditationem
talem, quam circa corporalem ci-
bum, diſcamus facilius victum
moderari.

Sexta: quòd gratia varietatis,
ſalia adhiberi poſſunt. medita-
tiones

eiones inter vefcendum, vt ſunt de
Sanctorum vita: de pia quapiam
doctrina: vel de aliquo ſpirituale
negotio agēdo, vnde, ſic abſtracta
mente, cibus ipſe, & vefcēdi dele-
ctatio, parum ſentiat.

Septima: quòd cauēdum ſit prae-
ſcipue: ne ſuper ſumendos cibos,
animus quodammodo totus effun-
datur, & ne auide vefcamur,
aut feſtine: ſed appetitui ſemper
dominantes, tum mēſuram vi-
ctus, tum ſumendi modum vna
temperemus.

Octaua eſt: quòd plurimum
conducit, ad tollendam cibi,
potuſque immoderantiam, ſi an-
te prandium aut cœnam, & qua-
cunq;

cunq; hora nulla esuries sentitur,
prævia deliberatione, victū pro-
xime sumendum, diffiniamus ad
mensuram certam, quam deinde
nulla vel propria auiditate, vel in-
stigatione inimici, unquam exce-
damus: sed potius vincenda vtri-
usque causa, de illa nonnihil etiam
subducamus.

QVARTA HEB- DOMADA.

Contemplatio Prima, quomodo
Iesus Dominus, post resurrectionem
apparuit sanctæ Matri suæ: ut habetur
infra, pag. 229.

Ratio præparatoria
iuxta morem.

Præludium primū
accipitur ab histo-
ria.

ria. Quomodo postquā expira-
uit Dominus in cruce, sepulto cor-
pore sed Diuinitate sēper sociato;
ipse in anima, Diuinitati quoq;
continue vnita, descendit ad infe-
ros, ereptisque inde iustorum ani-
mabus, rediens ad sepulchrū, cor-
pus cum anima denuo vniuit, ac
resurgens, demū apparuit Beatæ
Virgini Matri suæ viuus, vt pie,
ac verissimiliter credendum est.

SECUNDUM: pro constructione
Sloci, speculandum accipiet se-
pulchri situm, & Beatæ Virgi-
nis domicilium, cuius formā par-
tes, & reliquam dispositionem,
vt cellulam, & oratorium, sigil-
latim perscrutabimur.

Ter

Tertium: continebit gratiam
petendam, ut scilicet immen-
sum Christi ac Matris gaudium,
participemus.

Punctum primum, secundū, ac
tertium, eadem hic erunt, quæ
supra in cōtemplatione cœnæ sue
runt exposita, idest considerare
personas, verba, opera.

Quartum vero: erit animad-
vertere, quomodo Christi
Diuinitas, passionis et mortis tē-
pore abscondita, palam se faciat
in resurrectione, ac tot miraculis
deinceps, elucescat.

Quintū: estimare quā prō-
pto copiosoque functus sit
Dominus, consolādi suos, officio:
adhūc

adhibita consolationis, quæ ab a-
miciſſimo quopiam præſtari po-
teſt, ſi ſimilitudine.

Colloquio vno, vel pluribus;
iuxta materiam faciendis,
terminetur contemplatio, cum Pa-
ter noſter.

Notandum porro: quod in ſe-
quentibus contemplationi-
bus ſeu exercitijs, recēſenda erūnt
per ordinem, myſteria omnia re-
ſurrectionis, aſcenſionisque, &
quæ ſūt intermedia, ſeruatis ubiq;
iſdem formulis, & modis: ſi-
cuti per totam illam, hebdomadā
factum eſt, in qua paſſionis myſte-
ria contemplati ſumus: & iux-
ta modum ac exemplum primæ
huius

huius de resurrectione Domini, meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atq; regulandæ, tã in præludijs (nisi quod hæc rebus sunt accommodanda) quàm in pñctis quinq; & additionibus singulis. Pari etiã ratione circa repetitiones, et sensuum operationes; nec non in augendo, minuendoue exercitiorum, secundũ mysteria, numero, dirigi poterimus. sicut in prædicta, meditandæ Christi passionis hebdomada fuimus edocti.

Secundo notandum est: conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quàm præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiât exercitia. Primum postquam nane surre-

ximus.

ximus. Secundum, circa Missæ tẽpus, vel paulo ante prædĩ prioris repetitionis loco. Tertium, hora vespærarum, pro secunda repetitione. Quartum, ante coenam admotis sensuũ officijs, ad impri-mendas fortius animæ cõtēplationes tres, eo die factas, signatis obiter, & penitius tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque gustum spirituales senserimus.

Tertio: quod quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, putà ternarius, aut quinaris, liberum tamen ipsi erit in plura vel pau-

M ciora

ciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingressum exercitij tractanda puncta comminisci, & numero certo præfinire.

Quarto deniq; notandum est: quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent secunda, sexta, septima, & decima additiones. In secunda quidē: ut dū euigilo, repente mihi ponam ob oculos, statutam contemplationem, & de gaudio Domini, cū suis, studeā et ipse exhilarescere. In sexta vero: ut memoriæ meæ obijciā ea, quæ latitiam spiritualescient, ut cogitatio de gloria. In septima: ut

lucis

lucis & cœli utar commoditate, quæ sese offeret: puta per tempus vernum, herbarum virentium et florū aspectu, aut aprici loci amœnitate: per hyemē vero solis, vel ignis opportuno calore: & ita de cæteris corporis atque animi oblectatiōibus cōgruis: per quas Creatori & Redemptori meo, congaudere quēā. In decima: ut loco penitentiae, temperantia et mediocritate victus contētus sim: nisi quo tempore ieiunium, vel abstinentiā Ecclesia indixit: cuius præceptis semper obtemperandum est: nisi iustum adsit impedimentum.

Cōtēplatio, ad amorē spī
ritualē in nobis excitādū.

IN primis duo notanda sunt: Pri
mum, quod amor ipse ab ope
ribus magis, quā a verbis pen
det. Secundum: quod consistit a
mor in mutua facultatum, rerū
& operum communicatione, pu
ta scientiæ diuitiarum, honoris,
& boni cuiuscunque.

Oratio prēmittitur
ex more.

Preludiū primū est vt corā Do
mino, Angelis, Sāctisq; omni
bus, mihi propitijs, stare me videā

Secundum: vt gratiam Dei ef
flagitem, per quam beneficio

ruor

rum eius, in me collatorum ma
gnitudinem perspicuens, ad amo
rem, cultum, & seruitium ipsius,
totum me impendam.

Punctum primū sit: reuocare
in memoriā beneficia creatio
nis, ac redemptionis: dona itidem
particularia, seu priuata, enume
rare: & cum intimo affectu per
pendere, quantum mea causa be
nignissimus Dominus egerit, atq;
pertulerit; quantum mihi elargi
tus sit, de thesauris suis quodq;
iuxta diuinum suum decretum,
& beneplacitum, seipsum mihi,
quantum potest, donare velit.
Quibus optime inspectis, vertar
ad meipsum, & disquiram me-

M 3 cum;

cum, quæ meæ sint partes, et quid æquum iustumque sit, ut diuinæ offeram, & exhibeam maiestati: haud sane dubiū quin meæ omnia offerre debeam, ac meipsum, cum summo affectu, & verbis huiusmodi, vel similibus.

SVscipe Domine vniuersam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. A more tui solum, cum gratia tua, mihi dones: & diues sum satis: nec aliud quicquam ultra posco.

Secundum

SECUNDū erit speculari Deum, in singulis existentem creaturis suis: & elementis quidem dantē, ut sint: plantis vero, ut per vegetationem quoque viuant: animalibus insuper, ut sentiant: hominibus postremo, ut simul etiam intelligant. Inter quos accepi et ipse, vniuersa hæc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere, meque templum quoddam suum efficere voluit, ad imaginem suam & similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam ut in primo puncto, vel melius si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus, erit factitandum.

M 4 Ter.

Tertium est: considerare eundem Deum, ac Dominum, propter me, in creaturis suis operantem, & laborantem quodammodo: quatenus dat ipsis, conseruatque id quod sunt, habent, possunt, atque agunt: Quæ omnia, ut supra, in mei considerationem reflectenda erunt.

Quartum: prospicere quo pacto munera, & bona omnia cælitus descendunt, ut sunt potentia, iustitia, bonitas, scientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta: quæ ab infinito illo, totius boni thesauro, sicut lumen à sole, & ex fonte aqua, derivantur.

Ad

Ad dæda superest reflexio prædicta, in mei circumspectionem.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noster.

Modi tres orandi.

Primus orandi modus, deducendus est ex mandatis, ex peccatis septem mortalibus, ex tribus animæ potentijs, & ex quinque sensibus consideratis: unde non tam habet orationis formam, quàm exercitij cuiusdam spiritualis: per quod & anima inuatur, et oratio Deo redditur acceptior. Prius itaq; quàm

M s hoc

hoc orem modo, iuxta illud, quod
tertiæ additioni æquipollet, sede-
bo, vel deambulabo paulisper (pro-
ut ad animæ quietem facere vide-
ro) pensitans apud me, quò mihi
accedendum sit, & quid facien-
dum. Hoc idem additionis genus
ad omnem orandi modum præ-
mitti debet.

O Ratio præparatoria, gratiæ
contineat postulationem: ut
mihi detur agnoscere, quicquid
deliquero, aduersus decalogi præ-
cepta: meque in posterum emen-
dare, intellectis illis exactius: &
(ut par est) ad Dei gloriam &
salutem meā solito cautius obser-
uatis.

Pri-

Primo ergo, mandatum quodli-
bet, ordine discutiam, atten-
dens, quo pacto seruauerim illud,
aut violauerim: deque succurren-
tibus in memoriam delictis, ve-
niam precabor, recitando semel
Pater noster. Porro in excutien-
dis singulis præceptis, satis fuerit
insumi spatium temporis, quo ter
posset oratio Dominica percurri.
Notandum tamē, quòd circa præ-
ceptum, cuius præuicatio ra-
rior nobis accideret, minus im-
morandum esset, at eò amplius,
quò lapsus fuerit ex assuetudine
frequentior: idque similiter, cir-
ca mortalia peccata, sit præstan-
dum.

Com-

Completo, de præceptis singulis, discursu, post mei accusationem, & gratiæ implorationē, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigā ad Deū, iuxta rei occasionem.

Secundo: similem orationis modū prosequemur, circa mortalia peccata, post additionem & præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil n. utrobique varium occurrit: nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt, fietq; itidem colloquium.

Sciendum est: peccatorum vitiorumque notitiam, inuari per
con-

contrariorum actuum, & habituum considerationem. Qua propter per gratiam diuinam, et piā quamlibet exercitationē, laborā dum est unicuique, ut virtutes sibi paret, mortalibus peccatis seipsem oppositas.

Tertio: circa tres animæ potestias idē sequitur progressus, per additionem, orationem, et discussionem singularum, cum colloquio ad finem faciendus.

Quarto circa quinque sensus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quod, si quis optet in sensuum suorum usu, Christū imitari, debet in oratione præparatoria, seipsum

seipsum super hoc, Deo commenda-
re, factæque sensuum singulo-
rum examinationi, Dominicam
orationem subiungere, si vero simi-
lem affectet, beatæ Virginis Ma-
riæ imitationem, ei se commendet,
tanquam à Filio id impetraturæ,
et Salutationem angelicam, dum
sensus excutit, identidem recitet.

Secundus orandi modus
ex vocū orationis singula-
rū, perpēsa significatione.

Aditio eadem, quæ superius,
ait præuia.

O Ratio præparatoria personæ
congruet, ad quam dirigitur.
Secun-

Secundus orandi modus est: ut
flexis genibus vel sedendo (pro
habitudine corporis, & animi deu-
otione) oculis vel clausis, vel de-
fixis in partem vnā, neque huc
& illuc motis, precationem Do-
minicā à principio recitemus:
& in prima voce, quæ est, Pater,
meditationis figamus pedē, quā
diū circa eam, variæ nobis signi-
ficationes, similitudines, spiritua-
les gustus, & aliæ commotiones
deuotæ incident: & ita deinceps
per singula, eiusdem, vel alterius
orationis verba, factitabimus.

Regu-

Regulæ tres, circa hæc
seruandæ.

Prima, vt in tali precationis cu
iuslibet ruminatione, hora spa
tiū infumamus, quo expleto Ave
Maria, Credo, Anima Christi, et
Salve Regina, semel, iuxta com
munem morē, vel mente solas, vel
etiam voce percurrantur.

Secunda est: quòd si orantibus
hoc modo nobis, in vna voce,
vel duabus, meditatio affluat, &
interna simul delectatio, post po
nēda erit trāscurrēdi cura, lic tho
ra tota prætereat, qua elapsa, reli
quum orationis cursim recitetur.

Tertia: vt quando ita cōtige
rit, meditandæ voci vni, aut
pau

pauculis, horam impendisse, po
st die recitato breuiter eo, quod
excussum fuit, ad sequentis verbi
considerationem pergamus.

Post excussam uero ad hūc mo
dum Dominicam precationē
totam, succedet Salutatio angeli
ca: deinde alia, atque alia oratio:
vt sine interruptione, hæc orandi
exercitatio procedat.

Ad hæc: oratione qualibet sic
completa, personam illam, ad quā
pertinebat, paucis cōpellabimus,
virtutem aliquam, aut gratiam
perentes, qua maxime indigere
nos senserimus.

N

Ter

Tertius orandi modus,
per quamdam vocū & tē-
porum cōmenfurationē.

Additio ab utraq; superiore
nihil differt.

ORatio preparatoria, fiet si-
cut in secundo modo.

Tertius hic orandi modus in
eo cōsistit: ut inter singulas
respirandi vices, singula Domi-
nicae, alteriusue orationis, verba
trāsmittamus, expensa interim,
vel significatione prolata vocis,
vel personae, ad quam oratio spe-
ctat, dignitate, vel mea ipsius vi-
litate uel utriusq; postremo diffe-
rentia. Eodē procedendū modo, in
ver-

verbis reliquis. Addenda quo-
que orationes supra memoratae,
Sue Credo, &c.

**Regulae Duae huc spe-
ctantes.**

Prior: ut finita iuxta hunc
crandi modū precatione Do-
minica, sumatur alijs diebus, vel
horis, angelica Salutatio, simili
respirationum intervallo tractā-
da, cum alijs orationibus, usita-
to more recitandis.

Posterior: ut, qui hunc orandi
modū exercere cupit, diutius,
ad eum applicet precationes om-
nes, supradictas, aut earum par-
tes: & paria anhelituum, ac vo-
cum interstitia obseruet.

N 2 Vi-

VITAE DOMINI
NOSTRI IESU
CHRISTI MY-
STERIA.

Notandum est primi-
tus, omnia sequen-
tium mysteriorum
verba, quæ includun-
tur parenthesi, ex ipsis euangelij
deprompta esse, non item cetera.
Adhæc, in vnoquoque mysterio,
semper aut fere, poni puncta tria,
vt expeditior sit contemplatio,
quò est distinctior.

De

De Annuntiata B. Mariæ
Virgini Christi incarna-
tione, de qua Luca primo

Primo, quò Angelus Gabriel,
Beatam Virginem salutans,
diuini verbi cōceptionē ei nūtiavit
(Ingressus angelus ad eam dixit
Aue gratia plena &c. Ecce cō-
cipies in utero, & paries fili-
um &c.)

Secundo confirmat Angelus
id quod prædixerat, adducto exē-
plo de Sancti Ioannis Baptiste
conceptione admiranda (Et ecce
Helisabeth cognata tua, & ipsa
concepit filium in senectute sua
&c.)

N 3 Ter-

Tertio respondit Angelo Virgo sancta (Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum)

De Maria Elisabeth cognatam suam visitante, ut habetur Luc. 1.

Primo quomodo inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in utero existens, sensit Mariae salutationē, et gestyt (ut audiuit, salutationem Mariae Elisabeth, exultauit infans in utero eius: et repleta est spiritu S. Elisabeth: et exclamauit uoce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus uētris tui.)

Secundo, Beata Virgo in hoc

can:

canticū prae letitia prorupit Magnificat anima mea Dominum &c.)

Tertio (mansit autem Maria cum illa quasi mensibus, tribus & reuersa est in domum suam.

De Christi natiuitate,)

Luc. Secundo.

Primo, Beata Maria cum Ioseph sponso suo ē Nazareth, proficiscitur Bethlehem (Ascēdit autē et Ioseph à Galilea, etc. In Bethlehem, &c. ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praeegnante.)

Secundo: peperit filium suū primogenitū: et pannis eum inuoluit

N 4 &

Et reclinavit eum in praesepio.)
 Tercio, eo tempore (facta est cū
 Angelo multitudo militiae cele-
 stis, laudantium Deum, & dicen-
 tium, Gloria in altissimis Deo.
 &c.)

De Pastorib. Luc. Secūdo.

Primo, pastoribus revelatur
 Christi natiuitas per Angelū
 (euangelizo, vobis gaudium ma-
 gnum, &c. Quia natus est vobis
 hodie Saluator, &c.)

Secundo pastores properant in Be-
 thlehem (Et venerunt festinan-
 tes: et inuenerunt Mariā, et Ioseph,
 & infantem positū in praesepio.)

Tercio (& reversi sunt pastores
 glo-

glorificātes et laudātes Deū etc.)
 De Circuncisione, ibidē.

Primo circuncisus est Puer,
 Secundo (Vocatū est, nomē
 eius Iesus, quod vocatum est ab
 Angelo, priusquā in utero cō-
 ciperetur.)

Tercio redditus est Matri suae
 Puer, quae illi compatiebatur, de
 sanguinis visa effusione.

De tribus Magis regibus.
 Matth. secundo.

Primo, tres Magi reges ad
 puerum Iesum adorandū ve-
 nerunt, stella duce, ita attestātes.
 (Vidimus enim stellam eius in or-
 riente, & venimus adorare eū.)

N 5 Se-

Secundo (proidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum, thus & myrrham.)

Tertio (responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodē, per aliā viā reuersi sūt ī regionē suā)
De Purificatione Beatę Virginis, & Pueri Iesu presentatione, Luc. 2.

PRIMO: Detulerunt puerum in templum, vt pręsentarēt eū Deo, tāquām primogenitū, offerētes pro eo cōsuetū munus (par turturū, aut duos pullos colūbarum.)

Secūdo, Simeō veniēs eadē hora in tēplū (accepit eū in vlnas suas, et benedixit Deū et dixit: Nūc dimittis seruū tuū Domine &c.)

Ter.

Tertio: Anna (superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.)

De Fuga in Aegyptū Matth. Secūdo.

PRIMO: volens Herodes, Puerulū Iesum interficere, occidit innocentes: pręmonito Ioseph per Angelum, vt in Aegyptum profugeret. (Surge et accipe Puerum, et Matrem eius, & fuge in Aegyptum.)

Secūdo: Iter corripuit Ioseph Aegyptū versus (qui consurgēs, etc. nocte &c. secessit in Aegyptū)

Tertio (& erat ibi, vsq; ad obitum Herodis.)

De

De Reditu ab Aegypto
Matth. secundo.

Primo admonetur Ioseph ab
Angelo, ut in terram Israel
veniret. (Surge et accipe Pue-
rum et Matrem eius, et vade in
terram Israel.)

Secundo (Qui consurgens &c.
venit in terram Israel.)

Tertio, Eò quòd regnabat Ar-
chelaus, filius Heredis in Ju-
dea, recessit in Nazareth.

DE VITA Domini ab anno etatis
suae xii. usque ad xxx. Luc. secundo.

Primo: quò subditus erat, &
obediens parentibus.

Secundo (Proficiebat sapientia, et
etate, & gratia, &c.)

Tertio:

Tertio: videtur fabrilem artem
exercuisse, cum dicat sanctus
Marcus cap. sexto: (Nòne hic est
faber?)

De Ascensu in templum,
anno duodecimo Luc.
secundo.

Primo: natus Iesus annos xij,
è Nazareth profectus est
Hierosolymam.

Secundo: remansit illic: nescijs
parentibus.

Tertio: post triduum, inuenerunt
eum in templo, sedentem inter do-
ctores: et ipse illis causam morae
percōrantibus, respondit (Nescie-
batis quia in his quae Patris mei
sunt, oportet me esse?)

De

De Baptismo eius Matth. Tertio.

Primo: Matri ualedicēs, ē Na-
zareth, ad Iordanis flumē se
cōtulit, ubi tūc Ioēs baptizabat.
Secundo: baptizatus est à Ioāne,
excusante se primum de indigni-
tate, sed compulso his verbis. (Si-
ne modo, sic enim decet nos im-
plere omnem iustitiam.)

Tertio: descēdit, Spiritus s̄ctus
super eum et vox de cōelo sic at-
testans (hic est filius meus dile-
ctus, in quo mihi complacui.)

De Tentatione Christi Luc. quarto.
& Matth. quarto.

Primo: post baptismum seces-
sit in desertū Christus, et ibi
per dies quadraginta et totidem
noctes

noctes ieiunauit,

Secundo: ter ab inimico tentatus
est (accedens tentator dixit ei, Si
filius Dei es, dic ut lapides isti
panes fiant. Mitte te deorsum.
Hæc omnia tibi dabo, si cadens
adoraueris me.)

Tertio: (Angeli, acceperunt,
& ministrabant ei.)

De Apostolorum uocatione.

Primo: videtur sancti, Petrus,
et Andreas, fuisse ter vocati
Primū ad solā quādā Christi no-
titiā, Ioā. Primo. Deinde ad se-
quelā solū tēporaneā, cū animo re-
uertēdi ad piscationē, Luc. quin-
to. Vltimo, ad perpetuā sequelā.
Matth. quarto, et Marc. primo.

S E C U N D U M

Secundo: vocauit filios Zebedai
Matth. quarto. et Philippū, Ioa.
primo. Et Matth. aū, Matt. nono

Tertio vocati sunt reliqui: licet
de quorundam vocatione, & de
ordine vocationum, expresse me-
tio non fiat in Euangelio.

Tria hic expēdenda sunt. Pri-
mum: quomodo erāt Apo-
stoli abiecta conditionis.

Secundo: ad quantam fuerint di-
gnitatē, et quā suauiter vocati.

Tertium: quibus gratia donis, su-
pra omnes veteris testamenti pa-
tres, nouiq; Sanctos, euecti sint.

De Primo Christi miracu-
lo, facto in nuptiis,
Ioan. secundo.

Pri-

Primo: Inuitatus fuit Christus
cū discipulis suis ad nuptias.
Secundo: deficere vinum Mater
commonuit. (Vinum non habet)
Et ministris dixit (Quodcunque
dixerit vobis facite.)

Tertio: aquam in vinum Domi-
nus conuertit (Et manifestauit
gloriam suam, & crediderunt in
eum discipuli eius.)

De Fugatis ē tēplo ne-
gotiatoribus prima vice.
Ioan. Secundo.

Primo: eiecit de templo vendē-
tes illic & ementes factō ex
funiculis flagello.

Secundo (nummulariorum effu-
dit as & mensas subuertit.)

O Ter-

Tertio: vententibus columbas,
mansuete inquit: (auferte ista
hinc & nolite facere domum Pa-
tris mei, domum negotiationis.)

De Sermone Christi, habito in mō
te. Matth. quinto.

Primo: ad dilectos suos disci-
pulos, octo Christus beatitu-
dinis genera exposuit. Beati pau-
peres spiritu: Mites: Qui lugēt:
Qui esuriunt: & sitiunt iustitiā:
Misericordes: Mundo corde: Pa-
cifici: Qui persecutionē patiūtur.
Secundo: eos exhortatur, ut acce-
ptis domus seu talentis, utātur re-
cte. (Sic luceat lux vestra coram
hominibus, ut videant opera ve-
stra bona, et glorificent patrem
v-

vestrū, qui in cœlis est.)

Tertio: ostēdit nō soluere se legē
sed implere, explicatis præceptis
de vitā dō homicidio, furto, forni-
catione, periurio. Et de diligēdis
quoq; inimicis, (Ego autem dico
vobis, diligite inimicos vestros.
Benefacite ijs, qui oderunt vos.)

De sedati, Maris tempestate Matth. 8.

Primo: dormiēte christo coorta
est in mari vehemēs tēpestas.
Secundo, excitārūt a sōno cū terri-
ti discipuli, quos de fidei leuitate
arguit (Quid timidi estis modicæ
fidei?)

Tertio: ventis et mari præcepit,
ut conquiescerent, & facta est
statim tranquillitas: unde obsu-

O 2 ventis

213
pētes homines dicebāt (Qualis est
hic, quia vēti et mare obediūt ei)

De Ambulatione sup aquas Mar. 4.

Primo: cum in monte adhuc
esset Christus, discipulis in na-
uiculā abire iussis, (et dimissa tur-
ba, ascendit in mōtē solus orare.)

Secūdo cum agitaretur noctu na-
uicula eō ipse venit, ambulans su-
per aquas, vnde perterrefacti di-
scipuli, phātsma esse iudicabāt.

Tertio: postquam dixerat ad eos
(ego sum, nolite timere) sanctus
Petrus accedēdi petijt facultatē,
et gradiēdo super aquas, ob sub-
ortū metū mergi capit, quē incre-
pās Dominus de modica fide, na-
uiculā intrauit, et cessavit vētus.

De

De Missis ad Prædican-
dum Apostolis

Matth. 10.

Primo: Discipulis Iesus con-
uocatis, dedit potestatē ejciē-
di dæmonia ex hominibus, &
omne morborum genus sanandi.
Secundo: prudentiam eos docuit,
& patientiā. (Ecce ego mitto
vos sicut oves in medio luporum.
Estote ergo prudentes sicut serpē-
tes, & simplices sicut columbæ.)
Tertio: profectionis exponit mo-
dum (gratis accepistis gratis date
nolite possidere aurū neq; argētū)
Adhæc materiam prædicatio-
nis expressit (Euntes autem præ-
dicatē dicentes: Quia appropin-
quat

quauit regnum coelorum.)

De conuersione Magda-
lenæ. Luc. vii.

Primo: Christo accumbente
mensæ in Pharisei domo, in-
gressa est mulier, quæ fuerat in
ciuitate peccatrix, siue Maria
Magdalena, soror Marthæ fue-
rit, siue alia deferens alabastrum
num vas, unguento plenum.

Secundo stans retro cepit pedes
eius rigare lachrymis, et capillis
suis abstergere, deosculari, &
ungere.

Tertio: criminatâ eâ à Phariseo,
defendit Christus, & ad ipsam

ait

ait (Remittuntur ei peccata multa,
quoniâ dilexit multû) Et ad ipsâ
deinceps (Fides tua te saluam fe-
cit, vade in pace.)

De Quinque Millium
hominû refectioe
Matth. xliij.

Primo rogabant Iesum discipu-
li, ut dimitteret astantes turbas.
Secundo: ipse afferrî iussit, quos
habebant panes, eosque præmissa
benedictione frangens, discipulis
porrexit, turbis hominum discû-
bere iussis, apponendos.

Tertio comederunt & satura-
ti sunt, & superauerunt cophi-
ni. xij.

04 De-

De Trāsfiguratione Christi,
Matth. xvij.

Primo assumptis Iesus, charissimis tribus discipulis, Petro, Ioanne, et Iacobo, (transfiguratus est ante eos, et resplēdit facies eius sicut sol, vestimenta autē eius facta sunt alba, sicut nix.) Secundo: loquebatur cum Moise & Helia.

Tertio: rogante Petro, ut fierēt ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus etc. ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tāgendo Christus, dixit. Surgite & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem; donec

donec filius hominis à mortuis resurgat.)

De Lazari suscitatione. Ioan. xj.

Primo: Audito Christus nūtio de Lazari agrotatione, per biduū subsistit, ut euidentius foret miraculum.

Secundo: antequām suscitaret mortuum, vtriusq; sororis, fidem excitulat. (Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.)

Tertio: collachrymatus, ac precatus prius, suscitauit illū: fuit autē quo usus est, suscitandi modus, per mādatū: (Lazare veni foras)

De cœna apud Bethaniā Matth. xxvi.

O 5 Pri:

Primo: cenabat Christus in domo Simonis leprosi, & pariter Lazarus.

Secundo: effudit Maria unguentum super caput eius.

Tertio: obmurmurat Iudas ut quid perditio hæc? Denuo vero excusat Christus Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus .n. bonum operata, est in me)

De die Palmarum. Matth. 21

Primo: præcepit Dominus ad duci asinam, & pullum. Soluite et adducite mihi, et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos)

Secundo: asinam conscendit, apostolus

solorum vestibibus instratam.

Tertio: Excepturus eum populus, cum ueniret omnia vestimenta suis, et ramis arborum sternerat viam et canebat. (O sanna, filio David, benedictus, qui venit in nomine domini, Osanna in altissimis.)

De Predicatione in templo. Luc. 19

Primo: docebat quotidie in templo.

Secundo: finita prædicatione in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam, ipsum excipiente.

De cena Ultima. Mat. 26 & Ioan. 13

Primo: comedit cum discipulis pascalem agnum, eosque, de imminente sua morte præmonuit: (amen dico vobis, quia

quia vnus vestrū me traditurus est.)

Secundo: lauit eorum, Iudæ quon-
que ipsius pedes: Incipiens à Pe-
tro, qui ad maiestatem Christi,
& indignitatē suam respiciens,
se se opponebat. (Domine tu mihi
lauas pedes?) Ignarus scilicet præ-
beri à Domino exemplum humi-
litis, ita postea declarāte. (Exē-
plū. n. dedi vobis, vt. quemadmo-
dum ego feci, ita et vos faciatis)
Tertio: sanctissimum Eucharis-
tiæ Sacramentum instituit, in
signum summæ dilectionis, his
verbis vtens. (Accipite et comē-
dite etc.) Expleta autē cœna, Iu-
dæus ad vendēdū illū egressus est.

De

De Mysterijs post cœnam & in hor-
to getsis Matth. uigesimo sexto,
& Marc. Decimo quarto.

Primo: peracta cœna, & hym-
no dicto, profectus est Chri-
stus ad Oliueti mōtē, cū discipu-
lis suis xi, metu plenis: et octo re-
manere iussit Gethsemani (Sede-
te hic, donec vadā illuc, & orē.)
Secundo: ductis secum tribus, Pe-
tro, Iacobo, et Ioāne, orauit ter di-
cēs (Pater mi, si possibile est, trā-
seat à me calix iste, verū tamē nō
sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in
agonia existēs prolixius orabat.
Tertio, cum eō timoris redigi se
passus fuisset, vt diceret (Tristis
est anima mea vsque ad mortē.)
Etiā sanguinē sudauit copiosum
teste

teste Luca. (Factus est sudor,
eius, sicut guttæ sanguinis decur-
rentis in terram.) Vnde conijce-
re licet vestimenta eius iam tum
fuisse madefacta cruore.

De Comprehensione Christi, & tra-
ductione ad Annæ domum. Matt. 26.
Luc. 22. & Marc. 14. Ioan. 18.

Primo: permisit se Dominus
osculo à Iuda tradi, & quasi
latronē cōprehēdi (Tāquā ad
latronē existis cū gladijs ac fusti-
bus cōprehendere me? Quotidie
apud uos sedebā docēs in tēplo, et
non me tenuistis) Ipsosq; interro-
gante (Quem queritis?) Corru-
erunt in terram inimici omnes.

Secundo: seruū Pontificis percus-
sisti Petro ait (Mitte gladiū tuū

in

in vaginam) & sanauit seruū.
Tertio: captus, et à discipulis re-
lictus, ad Annæ domū pertrahi-
tur, ubi à Petro, paulo post secu-
to, semel negatus est, Et alapam
accepit à ministro quodam obij-
cianto (Sic respondes pontifici?)

De Gestis postea in domo
Caiphæ Matth. 26.

Primo: abducitur ligatus Chri-
stus, ab Anna, in domū Cai-
phæ, ubi Petrus rursum cū bis ne-
gauit, atq; respiciēte ipsū Domi-
no (Egressus foras, fleuit amare.)
Secundo: permansit ligatus, tota
illa nocte.

Tertio: circumstantes eum sa-
cellites illudebant, vexabāt, &
velata

velata facie colaphis cedebant,
interrogantes (Prophetiza nobis
Christe, quis est qui te percussit?)
ac modis alijs blasphemabant.

De Christi Apud Pilatum accusatio
ne. Matth. uigesimo sexto. Luc. ui-
gesimo tertio & Marc. decimoquin-
te. Ioan. 18.

Primo: Traducitur deinceps
ad Pilatum Christus, et corā
eo a Iudæis, calumniosè accusa-
tur (Hūc inuenimus subuertenti-
tem gētem nostrā, & prohiben-
tem tributa dare Cæsari.)

Secundo, eo semel atque iterum
examinato retulit Pilatus. (Ego
nullam inuenio in eo causam.)

Tertio: Barabbæ latronis, quā
Chris

Christi Iesu liberationem, malle
se Iudæi proclamant (Non
hunc sed Barabbam.)

De Transmisso Christo ad Herodē.
Ibidem. Luc. 23.

Primo: Transmisit Pilatus
Christum ad Herodē, a sti-
mans quod esset Galilæus.

Secundo: Herodi poscenti cu-
riosa, nihil penitus respondit, li-
cet a Iudæis valide accusaretur.

Tertio: ab Herode cum suo
exercitu spretus fuit, atque veste
alba indutus.

De Reuersione Ab Herode ad Pi-
latum. Matth. 27. Luc. 23. Marc. 15
& Ioan. 19.

Primo: Christū remisit ad Tila-
tū Herodes, et ab eo ea ipsa die
cū prius inimici esset, sibi inui-
cem,

cem reconciliati sunt.

Secundo: Iesum flagellis cadi
iussit Pilatus: milites eundem spi
nis coronarunt, atq; purpura in
duerunt, deinde irridentes dice
bant (Aue Rex Iudeorū) Et co
laphos simul impingebant.

Tertio (exiit ergo Iesus portās
coronā spineā et purpureū uesti
mentū) & Pilatus (dicit illis Ec
ce homo) Pōtiffices vero cōclama
bant (Crucifige, crucifige eum.)

De Condemnatione & crucifixione
Iesu Christi. Ioan. 19.

Primo sedēs pro tribunali Pi
latus, Christū iudicauit, et tra
didit crucifigēdū, posteaquā ne
gantes eum Iudaei suum Regem
esse,

esse, dixerunt (Non habemus Re
gem nisi Cæsarem.)

Secundo: baulauit Christus cru
cem suam, donec ob virium defe
ctum, Simon quidam Cyrenaeus
illam post eū ferre compulsus est
Tertio: Inter duos latrones cru
cifixus fuit^a scripto titulo (Ie
sus Nazarenus Rex Iudeorū.)

De Mysterijs in Cruce factis.

[Matth. 27. Luc. 23. Ioan. 19.]

Primo: blasphemias pertulit in
cruce (Vah qui destruis tēplū
Dei &c. Descende de cruce.)
Et diuisa sunt vestimenta eius.
Secundo: Effatus est Dominus
in cruce verba septē. Orās vide
licet pro crucifigentibus: Latron
parcens: Matrē & Ioannē, sib

mutuo commendans: Exclamās
(Sitio) Quādo aceto eum potaue-
rūt, et deinde se à Patre dicēs de-
relictum, postea (Consummatum
est) Ac postremo (Pater in ma-
nus tuas cōmendo spiritū meū.

Tertio: Sol obscuratus est, ipso
expirante, & petra scissæ sunt,
aperta quoq; monumenta: et velū
templi à summo ad infimā vsq;
partem scissum. et latus lancea cō-
fossū aquā et sanguinē effudit.

De Myſterio ſepulture, Ibidem.

Primo: De Cruce ſublatus eſt
mortuus dominus per Ioseph,
atque Nicodemum, in conſpectu
ipſo Matris afflictiſſimæ.
Secūdo: Delatū eſt ad ſepulchrū

cor

corpus, vinctum & incluſum.

Tertio: adhibiti ſunt inibi cu-
ſtodes.

De Chriſti Reſurrectione
& apparitione prima.

Primum: Apparuit Domi-
nus Matri ſuæ, poſtquā re-
ſurrexit, cum dicat ſcriptura,
quod apparuit multis. Licet. n.
nominatim illā non exprimat, id
nobis tamen relinquit pro certo,
tāquā intellectū habētibus: ne
alioqui iure audiamus illud. Ad-
huc et vos ſine intellectu eſtis?

De Secunda Apparitione, Marc. 1
decimo ſexto.

Primo: Sūmo mane ad moni-
mētum proſectæ ſunt Maria
Magdalena, Iacobi et Salome

Inter

inter se dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?)

Secundo: viderunt lapidem reuolutum, & angeli dictum audierunt (Iesum quaritis Nazarenū Crucifixū? Surrexit, nō est hic.)

Tertio, apparuit Mariæ Magdalene, quæ alijs digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

De Apparitione tertia. Matt. ultimo.

Primo: redibant à monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant.

Secundo: apparēs eis in uia Christus, ait (Aue) Et illæ accedentes, ac prostrate ad pedes eius, ipsæ

sum adorarunt.

Tertio: affatus est illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis, vt eant in Galiliā, ibi me videbunt.)

De Apparitione quarta. Luc. ultimo.

Primo: Audita Petrus ex mulieribus Christi resurrectione, cucurrit ad monumentū.

Secundo: introgressus sola vidit lintheamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertio: cogitā super his Petro, Christus se ostendit, vnde dicebant Apostoli (Surrexit Dominus vere & apparuit Simoni.)

De Apparitione quinta ibidem.

Primo: duobus discipulis, deinceps apparuit; cum irent in

Emaus, et de ipso colloquerentur.

Secundo: Redarguit eorum incredulitatem, & mysteria passionis, atq; resurrectionis, ipsis exposuit. (O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam?)

Tertio: Rogatus, cum eis mansit, fractoq; ipsis pane disparuit. qui subito in Hierusalem reuersi, nunciauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, et in fractione panis agnouissent.

De Apparitione sexta. Ioã. uigesimo.

Primo: Discipuli omnes, præter Thomã, domi congregati erant,

erant, propter Iudæorum metum. Secundo: Ingressus ianuis clausis. Christus (sietit in medio, & dixit eis, pax vobis.)

Tertio: Spiritum sanctum eis dedit, et ait (Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.)

De Apparitione septima.

Ibidem.

Primo: S. Thomas cum apparitioni prædictæ nõ interfuisse, protestatus erat: (Nisi videro, &c. non credam.)

Secundo: Post dies octo, iterum clausis ianuis obtulit se videntem Christus, & Thoma dixit, infer digitu tuu huc, et vide etc.

P 5 &

et noli esse incredulus sed fidelis.

Tertio: Exclamauit Thomas
(Dominus meus et Deus meus.)
Cui subintulit Christus (Beati qui
non viderunt, et crediderunt.)

De Apparitione octaua Ioan. ultimo

Primo: Palam se denuo fecit
Christus, piscantibus septem
discipulis, qui cum tota nocte nil
cepissent, iactum ad mandatum
eius rete (iā nō valebant illud tra-
here prae multitudine piscium.)
Secundo, per id miraculum, agno-
scens eum Ioannes, ait Petro (Do-
minus est) Qui cōfestum desiliēs
in mare ad Christum accessit.

Tertio: dedit eis, ut comederēt pa-
nē et piscē. Postea Petro an se di-
lige.

ligeret, ter interrogato, suū ouile
commendauit (pascē oues meas.)

De Apparitione nona. Marc. ultimo.

Primo: ex Domini mandato,
abunt discipuli ad montem
Thabor.

Secundo: ihs. apparens ille inquit.
Data est mihi omnis potestas, in
calo & in terra.)

Tertio: mittens eos ad prædican-
dum per uniuersum orbem sic
mandauit, (euntes ergo docete om-
nes gentes, Baptizantes eos in no-
mine patris & filij & spiritus
Sancti.)

De Apparitione x. i. Cor. 15.

Deinde visus est plusquā
quingentis fratribus simul.)

De

De Apparitione vndecima. Ibidem.

Apparuit deinde Iacobo.

De Apparitione xij.

Apparuisse Christum etiam Iosepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdā, et verisimile est, atq; meditati pñ.

De Apparitione decima tertia 1. Corint. 15.

Apparuit, & beato Paulo post Ascensionem. (Novissime autē omnium tāquā ab ortuo visus est et mihi) inquit ipse. Apparuit etiā Patribus in limbo, quo ad animam, & postquā
inde

inde eduēti sunt.

Denique resumpto corpore, apparebat passim discipulis, & cū eis crebro versabatur.

De Ascēsiōe Christi act. 1.

Primo: Postquā iam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis vinum exhibisset, (in multis argumentis &c. loquens eis de regno Dei.) Misit eos Hierosolymā, ut promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Secundo: Eduxit eos ad Oliveti montem. (Et videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.)

Tertio: Iisdem in cœlum suspiciē-
tibus

tribus dictum est per duos illos vi-
ros in vestibus albis assistentes,

Quos angelos fuisse credimus.

(Viri Galilæi, quid statis aspiciē-
tes in cœlum? Hic Iesus, qui aſcē-
ptus est à vobis in cœlum, sic ve-
niet, quemadmodū vidistis eum
euntem in cœlum.)

Regulę Aliquot, ad motus animę
quos diuerſi excitant ſpiritus, diſcer
nendos, ut boni ſolum admittantur,
& pellantur mali.

Duertēdū est: quòd
potiſſimum conue-
niant exercitijs pri-
mę hebdomadę.

Prima regula est: Quòd illis,
qui facile peccāt leuāliter, &
peccatū peccato addūt, fere solet
ini-

inimicus noſter, illecebras carnis,
et ſenſuum delectationes obijce-
re: ut eos teneat peccatis plenos,
ac ſemper cumulū adaugeat. Spi-
ritus vero bonus, è contrario, cō-
ſcientiam illorum pungit aſſidue:
& per ſyndereſis rationisq; offi-
cium, à peccando deterret.

Secunda: Quòd alijs homini-
bus, qui ſe à vitijs, et peccatis,
purgandos curāt ſollicite, et in ob-
ſequij diuini ſtudio, magis ac ma-
gis indies promouēt, immitit ſpi-
ritus malignus, moleſtias, ſcu-
pulos, triſtitias, rationes falſas,
et alias id genus perturbaticnes,
quib. proſectū illū impediat. Spi-
ritui autem bono, ex oppoſito, pro-
prium,

prium consuetumque est: recte agentibus, animum ac vires addere, consolari, deuotionis lachrymas ciere, illustrare mentem, et tranquillitatem dare: sublati obstaculis omnibus, vt expeditius, alacriusque, per opera bona, semper ultra tendant.

Tertia: Quod spiritualis, proprie consolatio, tunc esse noscitur, quando per internam quandam motionem, exardescit anima, in amorem Creatoris sui: nec iam creaturam vllam, nisi propter ipsum potest diligere. Quando etiam lachrymae funduntur, amorem illum prouocantes: siue ex dolore de peccatis

is profluant, siue ex meditatione passionis Christi, siue alia ex causa qualibet, in Dei cultum, et honorem, recte ordinata. Postremo: consolatio quoque dici potest, fidei, spei, & charitatis, quodlibet augmentum. Item latitia omnis, quae animam ad caelestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, & pacem cum Domino habendam, solet incitare.

Quarta: Quod spiritualis, & contra desolatio uocari debet, quaeuis animae obtenebratio, conturbatio, infligatio ad res infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, siue tentatio,

tatio, trahēs in diffidentiā de salute: et spēs, charitatēq; expellēs. Vnde se anima trīstari, tepefcere, ac torpere sentit, et de ipsius Dei Creatoris sui clementia, prope desperare. Sicut .n. consolationi opponitur desolatio: ita etiā quæ ab utraq; oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

Quinta: Quod tempore desolationis, nihil deliberandū, aut innouandum est, circa propositum animi, aut vitæ statum: sed in eis perseverandum, quæ fuerāt prius constituta: puta præcedēte die, vel hora consolationis: Quæ admodum enim, dum fruitur quis consolatione illa, quam diximus,

ximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita, obuersante sibi desolatione, agitur à malo spiritu, cuius instigatione nihil unquam recte conficitur.

Sexta: Quod tametsi desolatio sine affectus homo priora sua consilia minime debet immutare: expediet tamen provideri, & augeri ea, quæ contra desolationis impulsu tendūt: qualia sunt, insistere orationi, & meditationi, cum discussione sui, ac poenitentia aliquid assumere.

Septima: Quod quādiu premimur desolatione, cogitādū est, nos interī relinquī à domino nobis ipsis, probationis causa, ut per na

turales quoque vires, insultibus
inimici nostri obſiſtamus. Id
quod poſſumus haud dubie, adſi-
ſtente nobis iugiter præſidio diui-
no: licet tunc nequaquam ſentia-
tur, eò quod ſeruorem priſtinum
charitatis Dominus ſubtraxe-
rit: reliſta nihilominus gratia,
que ad bene operandum, & ad
conſequendam ſalutem, ſatis eſſe
queat.

Octaua: Quod hominem tem-
tatione pulſatum, mire iu-
uat patientiæ ſeruandæ ſtudium:
ut quæ vexationibus huiusmodi
proprie opponitur, et à diametro
reſiſtit. Accenſenda etiam ſpes
eſt, et cogitatio, ad futura breui
con-

conſolationis: ſi præſentim per
ſanctos conatus, in ſexta regula
ſignatos, deſolationis impetus
frangatur.

Nona: Quod cauſa deſolatio-
nis tres ſunt præcipuæ. Pri-
ma: Quia propter noſtram in ſpi-
ritualibus ſtudijs, ſeu exercitijs
tepeditatem, atque ac ediam, cõ-
ſolatiõe diuina merito priuamur.
Secunda: Vt probemur quinã ſu-
mus: & quomodo in Dei ſerui-
tium, & honorem, abſq; præſen-
te quodam conſolationum, dono-
rumque ſpiritualium ſtipendio,
noſmet impèdimus. Tertia: Vt
certi plane ſimus noſtrarum vi-
rium non eſſe, vel acquirere, vel

retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet in eternam consolationem: sed omnia hac gratuita esse Dei dona: quæ si vendicemus nobis, ut propria, superbiæ & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis grani periculo, incursumus.

Decima: Quod fruëti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: ut iam inde acrimoniam, & robur animi mature comparet, ad impetum eius reprimendum.

Vndecima: ut ille idem, affluente consolatione seipsum depri-

primat, ac vilefaciat quantum potest: reputando secum: quam imbellis, quamque ignauus esse apparebit, desolatione impugnate: nisi per gratiam et consolationis diuinæ opem, cito subleuetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, a stimulare debet cum Dei gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuicturum esse: dum modo in Dei virtute collocet spiritum suum, et animum suum corroboret.

Dodecima: Quod hostis noster, naturam et morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem viri, & animi perniciam. Nam sicut femina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & con-

stanti vultu sibi obfistere, abijcit
 illico animū, ac terga vertit: sin
 vero timidum fugacemque esse
 animaduertit, in extremā sur-
 git audaciam, & illum ferociter
 inuadit. I t idem consuevit dēmo
 animo & robore plane destitui,
 quoties spiritualem athletā, cor-
 de imperterritito, ac fronte ardua
 tētationibus videt reluctari: Sin
 autem trepidet, ad primos impe-
 tus sustinendos, et quasi animum
 despondeat: nulla est bestia super
 terram, inimico illo tunc effera-
 tior, acrior, & pertinacior in ho-
 minem: ut cum pernicie nostra,
 malignæ obstinatæq; mentis suæ
 desiderium adimpleat.

Deci

DECIMA tertia: Quod idē ini-
 micus noster morem infe-
 quitur nequissimi cuiuspiā ama-
 toris, qui puellā honestorum pa-
 rentum filiam: vel uxorem viri
 alicuius probi, volens seducere,
 summo opere procurat, ut verba,
 & consilia sua occulta sint: nilq;
 reformidat magis ac ægre fert,
 quā si puella patri suo, vel
 uxor marito, illa patefaciat: cum
 sciat hoc pacto de votis, et conati-
 bus suis actum esse. A d eundem
 modum obnixè satagit diabolus:
 ut anima, quam circumuenire cu-
 pit, ac perdere, fraudulentas suas
 suggestiones teneat secretas. In-
 dignatur vero maxime, & gra-
 uissimè

missime cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini, molimina sua detegantur: à quibus ita excidere se fuditus intelligit.

DEcimaquarta: Quòd solet etiam aduersarius imitari aliquè belli ducè: qui obsessam arcem expugnare, atq; depraedari cupiens, explorata prius natura, et munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum, et ille circumtuit animam, et callide inquirat, quarumnam virtutum praesidijs, moralium scilicet, aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaq; potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac sub-

mer-

uertere nos sperat, quam in nobis minus ceteris firmatam, custodiamque esse praevidit.

Regule Aliæ utiles ad pleniorém spirituum, discretionem & secundè hebdomadè potissimum conuenientes.

Rima est: Quòd proprium est Dei, et Angelis cuiusque boni, veram infundere spirituales letitiam, animam, quam mouent, sublata tristitia, & perturbatione omni, quam ingessit demon: cum hic è contrarius, sophisticis argumentis quibusdam, veri speciem præ se ferentibus, letitiam illam, in anima reperiendam, oppugnare soleat.

Se-

Secunda: Solius est Dei, consolare animam, nulla precedente consolationis causa: cum sit hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, & illam in amorem sui totam convertere, trahere, et mutare. Causam vero precedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus nec intellectui, neque voluntati nostrae, quicquam obiectum est, quod eiusmodi consolationem causare, ex se possit.

Tertia: Quoties praecessit consolationis causa, auctor eius potest existere tam malus Angelus, quam bonus sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, ut anima in boni cognitione, & ope-

operatione magis proficiat: malus autem ut male agat illa, et pereat.

Quarta: Id moris est spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis pijs animae votis, primum obscundet, mox inde ad perversa sua desideria, illam alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, et fovere: at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Quinta: Sedulo & accurate excutiendae sunt cogitationes nostrae, circa principium, medium et finem suum: quae tria si recte se habeant, angeli bone

argu-

argumentū est, cogitationes illas
suggerentis: sin autē per discursum
mentis, aliquid offertur vel
sequitur, quod ex se malū sit, vel
auocet à bono, vel ad minus bonū
impellat, quā animā, prius quē
rēdo sequi decreuisset: uel animā
ipsā defatiget, angat, ac perturbet,
sublata quē prius aderat quie
te, pace, et tranquillitate, euidentē
tunc erit indicium, auctorem esse
cogitationis eiusmodi, spiritū ma
lignum: ut pote utilitati & sa
luti nostrę semper aduersantem.

Sexta: Quoties cōtingit in ali
qua suggestione, deprehēdi ho
stē ex cauda sua serpentina id est
sine malo, quē semper nobis insi-

uuu.

nuare studet: tunc plurimum iu
uat renouere discursum totū, &
notare, quid ab initio prætēne
rit bonę cogitationis: & quō
præcedētē spiritualis gustus sua
uitatem et animi serenitatem, sē
sim amouere, ac venenum suū in
fundere tētarit: ut per huiusmodi
experimētū, cognitæ illius frau
des, facilius deinceps caueātur.

Septima: eorum, qui promouēt
sin bono salutis, animis se insi
nuat uterq; spiritus diuerso mo
do: bonus quidem leniter, placi
de, ac suauiter: sicut aqua stilla in
spongiam illabens: malus vero
duriter, implacide, et violenter,
cum strepitu quodā, sicut imber
deci.

decidens in petram: illis autem,
qui in dies tendunt in deterius, op-
positum prorsus usu venit. Cuius
sane diuersitatis ratio est, quate-
nus Angelo viriliter, similis est
uel dissimilis anima ipsius dispo-
sitio. Si enim contrariam sibi eā,
alteruter spiritus inuenerit, cum
strepitu & pulsu, qui facile ad-
ueri queat, eise coniungit: Si
conformem vero, tāquā in pro-
prium et apertam domum subit:
cum quiete.

Octaua: Quoties sine prauia:
ulla causa cōsolatio nobis ad-
est: quamuis ei, tāquā diuinitus
immissæ, ut supra dictū est, nihil
fallaciæ subesse possit: debemus

tamen:

tamen attente, ac sollicitè distin-
guere, præsens consolationis tem-
pus, à proximo sequente, in quo
anima feruet adhuc, & fauoris
diuini, nuper accepti sentit reli-
quias. Nam posteriore hoc tem-
pore, frequēter accidit, ut vel ex
habitu, discursu, & iudicio pro-
prio, vel ex boni aut mali spiritus
instinctu, aliqua sentiamus, vel
deliberemus: quæ cū ab ipso Deo,
citra medium non emanent, so-
lerti indigent discussione, prius-
quā recipiant assensum, vel in
opus veniant.

R

Re

Regulæ nonnullæ, in di-
stribuendis eleemosy-
nis seruandæ.

Dima: Si quid ero-
gare libeat in homi-
nes genere, vel ami-
citiâ coniunctos, er-
ga quos sentitur procliuor affe-
ctus: Attendendæ erunt regulæ
quatuor, quas ex parte circa ele-
ctiones cõmemorauimus. Earum
itaq; prima hæc est: ut affectus
erga tales meus, recta proueniat
ex amore Dei: quẽ certe amorem
debeo sentire in me, ut radicẽ esse
& causam cuiuscunq; rectæ affe-
ctionis, erga cognatos, & ami-
cos oēs: ac operâ dare, ut in hoc
præ.

præsenti negotio, præcipua cara-
tio elucescat.

Secunda: Vt considerẽ, si quis
salter cui parem mecum statu,
seu perfectionis gradum optẽ, me
consulat super negotio istiusmo-
di, quam ego illi erogationis fa-
ciendæ, dictaturus sim rationem:
Hac igitur & me uti par est.

Tertia: Vt cogitem, si mihi,
vitæ nunc exitus instaret:
quid in hac re egisse vellẽ potissi-
mum. Ita ergo agendum in præ-
sentia decernam.

Quartæ: Vt prospiciã simili-
ter, quid mallẽ in die iudicij
à me fuisse super his trãfactũ: Id
quodet nũc citra dubiũ præligã

R 2 Quin

Quinta: ut quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor predictas sedulo expendam, & iuxta eas examinationem affectum: nihil de eleemosyna seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

Sexta: Quauis facultates diuino cultui, & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda proprijs suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus

pulus incidere: operæ pretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere.

Septima: Propter rationes dietas, & alias plerasque, in administrandis ijs, quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinet: optimum ac securissimum est unicuique, distributionis curam subeunti, ut suæ subtrahat commoditati, quantum potest: ac seipsum proxime conformet ad exemplar domini nostri **IESU CHRISTI**, summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem

R 3 Epis.

Episcopi, vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu uitæ genere prouideri cōuenit, habita interim ratione personarum et statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachim, et S. Anna, qui diuisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus vnā erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium, & tertiam postremo necessitati suæ reseruabant.

Quæ

Quædam, notatu digna, de scrupulis, quos animæ demon iniicit, dignoscendis.

Rimū: Vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrii motu & iudicio, aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum nō sit: veluti si quis animaduertēs se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudiciū potius erroneum vocari debet.

R 4 Se.

Secundum: Scrupulus proprie
dicendus est: quoties post cal-
catam crucem eiusmodi, vel post
cogitationem, loquelam, aut ope-
rationem aliquam, oboritur no-
bis extrinsecus, peccati admissi
suspicio: Et quanuis altera ex
parte veniat in mētē, nos minime
peccasse, ambiguitatē tamen quā-
dam, atque animi perturbationē
sentimus, a dæmone videlicet ob-
trusam.

Tertium: Prior scrupuli spe-
cies, improprie sic dicti,
prorsus abhorrenda est, ut erro-
ris plena. Posterior vero, per tem-
pus aliquod (dum præsertim re-
cens est vitæ & melioris institutio)
ani-

animam rebus spiritualibus uacā-
tem, non parum iuuat, cum eam
mirum in modum purget, atque
ab omni peccati specimine abdu-
cat: iuxta illud Dni Gregorij.
Bonarum mentium est, ibi culpā
agnoscere, ubi culpa non est.

Quartū: Callide observare
solet inimicus, qualis nam
sit anima cuiusvis consciētia cras-
sior ne, an delicatior. Et si quam
inuenit delicatam, multo quoque
delicatiorem efficere nititur, &
in extremum quandam redigere
anxietatis gradum, ut sic misere
turbatam, a profectu spirituali
tandem deiciat. Puta si animam
nouerit, quæ peccato nulli consen-

R 5 tiat,

tiat, mortali, siue veniali, immo
ne umbrā quidē (vt sic dicamus)
volūtarij peccati sustinere queat,
tunc, quoniam non potest veram
peccati rationem illi obijcere, eō
satagit ad lucere, vt peccatum si-
bi esse credat, quod reuera nō est,
cuiusmodi est, de verbo aliquo,
vel cogitatiuncula repētina. Cras-
sam ē diuerso animā, seu consciē-
tiam, reddere crassiorē studet:
vt, quæ negligebat prius uenialia
peccata, mortalia quoq; nūc parū
curet, ac in dies minus respiciat.

QUintū: Vt anima progredi
valeat in via spiritali, ad il-
lius partis oppositū tēdat necesse
est, in quam inimicus tentat per-
tra-

trahere: vt si laxiorem isle con-
scientiam facere adnititur, faciat
illa strictiorem: aut relaxet con-
tra, si demon nimis velit restrin-
gere. Sic n. continget vitatis ex-
tremæ vtriusq; partis periculis,
animā ipsā in medio quodā quie-
to, et securo statu iugiter manere.

Sexta: Quotiescunque homini
dicere, aut agere aliquid volē-
ti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maio-
rū nostrorum sensu, nō dissonat,
quodque tēdit in Dei gloriā, ob-
uiat extrinsecus suggestio dissona-
dens, ne dicat, aut agat illud pro-
positū: adducta vel vanæ gloriæ,
vel mali alterius cuiusuis fucata
quodam ratione: Tunc ad Deum
elec-

eleuanda mens est, sique appareat, ad eius gloriam spectare dictum aut factum eiusmodi, vel certe contrarium non esse, tendendum recta erit, aduersus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico, respondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te coepi, nec propter te finiam.

Regulæ aliquot seruandæ, vt cum orthodoxa Ecclesia vere sentiamus.

Rima: Sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper, paratus promptusq; animus, ad obediendū veræ Christi

sti sponsæ, ac sanctæ Matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica, & Hierarchica Ecclesia.

Secunda: Laudare conuenit solitam fieri sacerdoti, confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sacræ sumptionem, annuam vt minimū, cum sit laudabilius octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet: seruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Tertia: Commendare Christi fidelibus, vt frequenter, ac deuote, Missæ sacrum, seu sacrificium audiant. Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, et prolixas preces in

ces in tēplis, vel extra tēpla reci-
tandas, tempora etiam probare,
determinata officijs diuinis, &
precationibus quibuscunque: ut
sunt, quas vocamus horas cano-
nicas.

Quarta: Laudare plurimum
religionum status: atque
calibatū seu virginitatem, ma-
trimonio præferre.

Quinta: cōprobare vota reli-
giosorum de seruanda casti-
tate, paupertate, obediētiā; per-
petua, cū alijs perfectionis, et su-
pererogationis operibus. Vbi obi-
ter notandum est, quod cum voti
ratio, ad ea pertineat, quæ ad per-
fectionem ducunt vitæ Christia-

næ: de alijs, quæ ab ipsa perfectio-
ne potius auertunt, ut de negotia-
tione, vel matrimonio, votū nū-
quam emittendum sit.

Sexta: Laudare præterea reli-
quias, venerationem, et inuo-
cationem sanctorum. Item sta-
tiones, peregrinationesque pias:
indulgentias, in bilea, candelas in
templis accendi solitas, et reliqua
huiusmodi pietatis, ac deuotio-
nis nostræ adminicula.

Septima: Extollere abstinentiæ
Sac ieiuniorū usum: ut quadra-
gesimæ, quatuor temporum, vi-
giliarū, sextæ, fexiæ, sabbati, alio-
rumq; pro deuotione susceptorū.
Itē spontaneas afflictiones sui, quas
pœni-

pœnitētiās dicimus: non internas solum, sed etiam externas.

Octaua: Laudare insuper tem-
plorum extructiones, atque
ornamenta: nec non imagines,
tanquam, propter id quod repræ-
sentant, iure optimo venerandas.

Nona: confirmare maxime
omnia Ecclesiæ præcepta:
nec impugnare ullo modo: sed cō-
tra impugnātes, quæ sitis undiq;
rationibus prompte defendere.

Decima: Patrum etiam, seu su-
periorum decreta, mandata,
traditiones, ritus, & mores, stu-
diose probare. Licet autem nō re-
periatur ubique ea, quæ deberet
esse, morum integritas: si quis ta-
men

men, vel in publica concione, vel
in populari commercio, ipsis oblo-
quitur, generat potius damna &
scandala, quàm aliquid afferat
remediū, aut utilitatis, cum nihil
aliud sequatur, nisi exasperatio,
& obtrectatio populi, aduersus
Principes, ac Pastores suos. Tem-
perandum est igitur, ab isto inue-
ctivarum genere. Verum tamen;
sicut damnosum est, primates ip-
sos absentes, apud populum alla-
trare, atque proscindere: Ita rur-
sus priuatim admonere eos, qui si
velint, mederi huic malo possūt,
operæ pretium videtur fore.

Vndecima: Doctrinam sa-
cræ plurimi facere: tum

S cam,

sa, quæ positiua dici solet, tum,
 quæ scholastica. Sicut enim san-
 ctis Doctoribus antiquis Hiero-
 nymo, Augustino, Gregorio, et
 consimilibus, scopus fuit ad amo-
 rem, & cultum Dei amplectem-
 dum, animos mouere: ita peculia-
 re est Beato Thomæ, Bonauentu-
 ræ, Magistro sententiarum, &
 alijs recetioribus Theologis, dog-
 mata ad salutem necessaria exa-
 ctius tradere, atq; definire: prout
 cōuenit suis tēporibus, et posteris;
 ad errores hæresum cōfutandos:
 Siquidem Doctores huiusmodi,
 ut sunt tempore posteriores, non
 solum scripturæ sacræ intelligen-
 tia præditi sunt, et veterū autorū
 iuuan-

iuuantur scriptis: sed etiam, cum
 influxu diuini luminis conciliorū
 sanctionibus, decretis, & varijs
 Ecclesiæ sanctæ cōstitutionibus,
 ad salutis nostræ subsidium, fœ-
 liciter vtuntur.

Dodecima: Culpabilis est,
 ac vitanda hominum, quæ
 adhuc in terris viuunt, (quantū-
 uis laudabilium) comparatio, cū
 Sanctis, et Beatis: dicendo, Iste
 est doctior sancto Augustino:
 Ille est alter S. Franciscus:
 Acqualis est Paulo sanctitate, aut
 aliqua virtute, nō est inferior. etc.

Decima tertia: Deniq; ut ipsi
 Ecclesiæ catholicæ omnino
 vnanimes, conformesque simus,
 Siquid,

si quid, quod oculis nostris appa-
ret album, nigrum illa esse diffi-
nuerit, debemus utidem, quod ni-
grum sit, pronuntiare. Indubita-
te namque credendum est, eundē
esse Domini nostri Iesu Christi,
& Ecclesie orthodoxe, Sponse
eius, spiritum, per quē governa-
mur, ac dirigimur ad salutē: neq;
aliū esse Deum, qui olim tradi-
dit decalogi præcepta, et qui nūc
temporis, Ecclesiam Hierarchi-
cam instruit, atque regit.

DEcima quarta: Aduerten-
dum quoque est, quanquam
verissimum sit, nemini continge-
re salutem; nisi prædestinato:
circumspecte tamen super hoc lo-
quendum

quendum esse: ne forte gratiam
seu prædestinationem Dei, nimis
extendentes, liberi arbitrij vires.
& operum bonorum merita, ex-
cludere velle videamur: vel è
conuerso, ne plus a quo hisce tri-
buentes, illis interim derogemus.

DEcima quinta: Similem ob
causam, frequens de præde-
stinatione sermo, habendus non
est: sique incidat nonnunquam,
ita temperari decet: ut nulla ple-
bi audienti, detur occasio erroris,
ac dicendi: si de salute mea uel dā-
natione iam definitum est, siuo
male siue bene agam, aliter eue-
nire non potest: unde solent mul-

ti opera bona negligere, & alia
subsidia salutis.

DEcima sexta: Accidit etiā
non raro, vt, ex immodica
fidei predicatione, et laude, adie-
cta distinctione, aut explicatio-
ne nulla, ansam arripiat populus,
torpescendi circa bona qualibet
opera: quæ fidē præeū aut sequū-
tur, charitatis nexu efformatā.

DEcima septima: Neq; itidē,
predicandæ, & inculcandæ
gratiæ Dei vsque adeo insistendū
fuerit: vt serpere inde possit audi-
torū animis lethalis error, nega-
ta liberi arbitrij nostri facultate.
De gratia ergo ipsa diffuse quidē
loqui fas est, Deo, aspirante: sed
quæ

quatenus in gloriam eius vberio-
rem redundat: idque iuxta modū
conuenientem, nostris præsertim
temporibus, tam periculosis: ne
& liberi arbitrij vsus, & operū
bonorum efficacia tollatur.

DEcima octaua: Quamuis sū-
me laudabile sit atque vtile,
ex dilectiōe pura, inservire Deo:
nihilominus tamen, valde cōmē-
dandus est Maiestatis diuinæ ti-
mor. Neq; porro is timor solum,
quem filiālē appellamus: qui pius
est, ac sanctus maxime: verū etiā
alter, seruilis dictus. Quippe, quē
homini vtilis est admodū, et se-
penumero necessarius: vt à mortā-
li peccato, quādo incidere cōtingit,

resurgere prompte studeamus, &
quo, dum erimus immunes, atq;
alieni, facilius patebit ascensus
ad timorem illum filialem, Deo
penitus acceptum, qui nobis, cum
ipso Deo vnionem amoris præ-
stat, & conseruat.

Quæ ab alijs impressis Exercitiorum
exemplis uariant, ex utroque nostro
exemplari manuscripto: In mysterijs
autem uitæ Christi, etiam ex editio-
ne uulgata, emendata sunt. *

LAVS DEO

*Breuis index eorum, quæ hæc
libro continentur.*

Confirmatio exercitiorum	
Pauli tertii	pag. 3.
Testimonia eorum, quibus cen- sura exercitiorum est com- missa.	12.
Præfatio ad Lectorem.	15.
Annotationes, vt iuari possit & is, qui tradit, & is, qui ac- cipit exercitia.	19.
Prima hebdomada.	
Principium, seu fundamen- tum.	43.
Examen particulare.	45.
Examen generale.	50.
Examinis generalis modus.	60.
Confessionis generalis, & com- munionis usus.	61.
	Pri.

 Primum exercitium secundum
tres animæ potentias circa tri-
plex peccatum. 63.

Secundum exercitium de pec-
catis. 72.

Tertium exercitium, repetitio
vtriusque cum tribus collo-
quijs. 77.

Quartum simile. 79.

Quintum de inferno. 80.

Exercitiorum temporis distri-
butio. 83.

Additiones ad exercitia melius
agenda. 84.

De pœnitentia, seu afflictione
corporis. 89.

Notanda alia quatuor. 91.

Hebdomada secunda.

Contemplatio Regni Christi. 95.

Primæ diei meditatio prima de
Incar-

Incarnatione. 101.

Contemplatio secunda de Na-
tuitate. 107.

Tertia, repetitio vtriusq; 110.

Quarta similis. 111.

Quinta, applicatio sensuum ad
prædictas. ibidem.

Annotationes quinque. 113.

Secundæ diei cōtēplationes. 118

Tertiæ diei. 119

Præludium considerationis sta-
tuum diuersorum. 120.

Quartæ diei meditatio de duo-
bus vexillis. 122.

Eiusdem diei meditatio de tri-
bus hominum classibus. 129.

Quintæ diei 6.7. vsq; ad 12. 133

Annotationes tres. 135.

Tres modi humilitatis. 137.

Præludium ad electionem fa-
facien.

faciendam. 139.

Introductio ad eligendarum re
rum notitiam. 141.

De tempore triplici ad electio
nes faciendas. 144.

Modus prior bonæ electionis
faciendæ. 146.

Modus Posterior. 149.

De emendatione, seu reforma
tione vitæ status. 151.

Tertia hebdomada.

Contemplatio prima de cœna
Domini. 153.

Secûda: de gestis post cœnam,
& in horto. 158.

Notanda quatuor. 160.

Secunda die, 162. tertia. & 4.
163. quinta & 6. 164.

Septima, cû annotationib⁹. 165

Regulæ ad victû réperâdû. 167

Quar

Quarta hebdomada.

Contemplatio prima de Resur
rectione: 172.

Annotationes aliquæ. 175.

Contemplatio ad amorem spi
ritualem excitandum. 180.

Modi tres orandi: primus; 185.

Secûdus. 190. eius regulæ. 192.

Tertius. 194. eius regulæ. 195.

Vitæ D. N. Iesu Christi mysteria.

Notandum. 196.

De Annunciatione. 197.

De Visitatione. 198.

De Natiuitate. 199.

De Pastoribus. 200.

De Circumcisione. 201.

De tribus Magis. ibidem.

De Præsentatione. 202.

De fuga in Aegyptum. 203.

De Reditu. 204.

Vita

Vita Domini ab anno. 12. vsq;
ad. 30. ibidem.
De ascensu in templum. 205.
De baptismo. 206.
De tentatione. ibidem.
De Apostolorū vocatione. 207.
De primo miraculo. 208.
De fugatis negotiatoribus pri-
mum. 209.
De sermone Xpi in mōte. 210.
De sedata maris tēpestāte. 211.
De ambulatione sup aquas. 212.
De missis ad prędicandū Apo-
stolis. 213.
De cōuersiōe Magdalena. 214.
De quinque millium refectio-
ne. 215.
De Transfiguratione. 216.
De Lazari suscitatione. 217.
De cœna Bethania. 218.
De

De die palmarum. ibidem.
De prædicatione in tēplo. 219.
De cœna vltima. ibidem.
De mysterijs post cœnam, & in
horto gestis. 221.
De comprehensione Christi, &
traductione ad Annam. 222.
De gestis in domo Caiphę. 223.
De Christi apud Pilatum accu-
satione. 224.
De transmissio Christo ad Hero-
dem. 225.
De reuersione ab eo ad Pila-
tum. ibidem.
De condemnatione, & crucifi-
xione. 226.
De mysterijs in cruce factis. 227.
De mysterio sepulturæ. 228.
De Christi resurrectione, & ap-
paritione prima. 229.
De

De secunda ibidem . De tertia.

230. De quarta. 231

De quinta ibi. De sexta .232

De septima. 233.

De Octaua 234. De Nona &

Decima 235.

De vndecima Duodecima &

Decima tertia 236.

De Ascensione. 237.

Regulę ad motus animę discer-

nendos. 238.

Regulę vtilis ad pleniorē spi-

rituum discretionem. 251.

Regulę in distribuēdis cleemo-

synis. 258.

De scrupulis dignoscēdis. 263.

Regulę seruandę, vt cū Ecclesia

sentiamus. 268.

